БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 106 (7106)
МАЙН 6
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Кукуруза ургуулгын звенонуудай мүрысөө шангадхая

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлэн, кукурузын үндэр ургаса абахын түлөө социалистическэ мүрысөөн советскэ Эхэ орон доторнай ү- гөөр дэлгэрбэ. Баруун областиин йонуудта кукуруза тарилга мүнөө эгдундаа ябажа байна. Уданшье й республикымнай колхозуудай, хозуудай полинууд дээрэ кукуру- тарилга эхилхэнь. Энэ хадаа харай тарилгын эгээл харюусалгатай дэлмэринүүдэй нэгэниинь болоно. Мүнөө үедэ колхозуудаар, совхоудаар кукуруза ургуулха тусхай ино эмхидхэгдээд, тарилгада бэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ байна. лсахан комсомолецууд болон зашуулай үүсхэлээр 300 гаран звенуүд бии болгогдоо. Тэдэнэй олондынь тарилгада һайнаар бэлэдхэ-

Жэшээнь, Түнхэнэй аймагай уть к коммунизму» колхоздо эмдхэгдэһэн комсомолецууд болон шуушуулай звено 20 гектар талйда кукуруза ургуулха, гектар бүрин 320 центнерһээ доошо бэшэ ноги тэжээл, 30 центнер ороһо таи абаха гэжэ шиидэнхэй. Комсоьско эхин организациин секре- нүхэр Мухаевай хүтэлбэри до звеногой гэшүүд тарилгынгаа май дээрэ наг шэбхэ зөөжэ гар, нилээд ехэ үнэһэ, тахяагай ар суглуулаад байна. Кукурузаяа ыдэнь квадратно-гнездовой ар тарихын түлөө кукурузын үрэгараар тариха 100 хэһэг зэмсэг дүүргэхэеэ байна. Мүн үрэһээ а һалхинда дулаасуулан шанаржа байнхай. Мүн Тоорын дунургуулиин комсомолецууд тус хоздо туһаламжа болгон шэбхэ зэгдэһэн 15 мянган горшоогхоые хэжэ, кукурузын үрэһэ һуул- дулаан газарта, теплицэ соо улжа байна. Мүнөө кукурузын ууд бултайжа, ургажа байнхай. дын аймагай Молотовой нэрэм колхоздо ажаллахаар баруун астьһоо нүүжэ ерэһэн колхозни- нүхэр Кобыльченко кукуруза урха талаар арга дүршэлтэй юм. энэ нүхэр гэрэй эзэн экэнэрһээ бүридэһэн кукурузын звеное мбэрилнэ. Тус звено тарилгынгаа лмэридэ мүн лэ һайнаар бэлдэ- байна.

Тэрэтэй хамта, юрэнхы дээрэ кукуруза тарилгада бэлэдхэлэй хүдэл үшөөл хангалтагүйгөөр ябуужа байна. Республикын олохон хозуудта мүнөө хүрэтэр кукуру- тарилгын талмай тусхай звено- уудта даалгагдажа үгтөөгүй бай- р. Тэрэнэй эсэстэ тарилгын тал- дээрэ наг шэбхэ зөөгдэнэгүй, э, тахяагай аргал гэхэ мэтын агай үтэгжүүлгэнүүд суглуулаг- гүй. Иимэ байдал Бичурын, Мухэбэрэй, Заиграйн, Прибайкаль- болон бусад аймагуудай олонхи хозуудта үзэгдэнэ. Илангаяа Би- аймагта энэ хүдэлмэри хан- гүйгөөр ябуулагдана. Аймагай хан Ждановай нэрэмжэтэ кол- оо бэшэнь кукурузын үндэр ур- туйлахын түлөө бүришье орол- гүй.

ЦК КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые бэелүүлгэдэ колхозуудай, МТС-үүдэй хүтэлбэри- дэй иимэ харюусалгагүйгөөр жа байхада партиин айком, агай Соведэй гүйсэдком хэмжээ- гүй байхань гайхалтай. «Манай сахарна свёкло ургуулха звено- нуудай бии дээрэһээ хүнүүднай үсөөдэжэ, кукурузын звенонуудые эмхидхэхэнь бэрхэтэй юм» гэжэ аймагай хүтэлбэрилэгшэд һэнгэргүйгөөр харюусадаг. Бичурын аймагай зарим хүтэлбэрилэгшэдэй зугһөө кукуруза тарилгые тоохогүй, шэнэ түрүү юумэнүүдые дэмжэхэгүй һанал бодолой гарадаг байһыень эдэ үгэнүүд гэршэлнэ. Тус аймагта кукуруза ургуулха арга боломжонууд гүйсэд бии. Тэндэ хамтын ажал дээрэ хүдэлдэггүй, аралжаа наймаа хээд, өөрынгөө гэртэхи, газаахиие хараад һуудаг хүнүүд олон. Эдээнэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулжа, хүн бүхэниие хамтын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадуулбал Бичурада кукурузын, сахарна свёклынша хэдэн олон звенонуудые эмхидхэжэ, эдэ культурануудай үндэр ургаса абаха дүүрэн арга нүхэсэл бии.

Кукурузын баян ургаса миил өөрөө ерэхэ юм гэжэ һанажа болохогүй. Кукуруза гээшэ хойноһоо һайн харууһа хэрэглэдэг культура мүн. Хэрбээ энэ культурын талмай дээрэ үтэгжүүлгэ хэнгүй байгаад, мүн буртаг үбһэ ногоондо даруулбал юушье ургахагүй. Кукуруза тарилгын талмай дээрэ заатагүй наг шэбхэ гаргаха, тарилгые квадратно-гнездовой аргаар хэхэ, үрэһыень нара һалхинда дулаасуулжа шанаржуулха, ургажа байха үедэнь хэдэн дахин буртаг үбһэнһөө сэбэрлэхэ, нэмэлтэ тэжээл үгэхэ, мүн нүхэн бүхэндэ ургаһан үлүү эшэнүүдыень ходолжо, хоёр гурбыень лэ үлөөхэ, аргатай һаа, уһалха хэрэгтэй. Тэрээнһээ гадна, хуряалгын үедэ буурсагыень амяарынь суглуулжа абаха ёһотой юм. Ушар иимэһээ кукурузын талмайе тусхай звенонуудта даалгажа үгэхэ гээшэ тон шухала болоно.

Колхозуудай правлени болон машинно-тракторна станцинуудай дирекци бүхэнэй зорилго юуб гэхэдэ, ойрын сагта кукуруза тарилгын бүхы талмайе тусхай звенонуудта даалгажа үгөөд, тэдэнэй хүдэлмэридэ али болохоор туһаламжа үзүүлхэ, тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие нь мэнэ гэһээр дүүргэхэ хэрэгтэй. Кукуруза тарилгые юрэнхы дээрэнь квадратно-гнездовой аргаар үнгэргэхын тула тракторна сеялкэнүүдые тааруулха, гараар тариха зэмсэгүүдые дүүрэн хүрэхөөр хэхэ шухала. Звенонуудай хүдэлмэридэ туһалхын, илангаяа нютагай үтэгжүүлгэнүүдые суглуулха ба зөөхэ хүдэлмэриие хурдадхахын түлөө олониитын хабаадалгатайгаар воскреснигүүдые эмхидхэжэ болохо байна.

Партиин айкомуудай, колхозуудай партийна эхин организацинуудай зорилго болбол эдэ звенонуудые эмхидхэлэй талаар бэхижүүлхэ, хүдэлмэришэнөөр хангаха, тэдэнэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадал болоно. Тиин звеногой гэшүүдые кукурузын баян ургаса туйлаха дүй дүршэлтэй, хүдөө ажахын науканuудай туйлалтануудтай һайса танилсуулха гээшэ МТС-үүдэй мэргэжэлтэд бүхэнэй арюун уялга мүн.

Звено бүхэнэй хоорондо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, түрэл республикынгаа полинууд дээрэ кукурузын үндэр баян ургаса туйлая!

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Хүдөө ажахые механизацилгын училищинуудта һурагшад айтана

Хүдөө ажахые механизацилгын училищинуудта һурагшадые абаха хүдэлмэри оронэй областьнуудта, хизаарнуудта ба республикануудта амжалтатайгаар үнгэргэгдэжэ байна. Апрель соо 110 мянга үлүүтэй хүн эдэ һургуулинуудта абтаһан байна.

Белоруссиин, Армениин, Киргизиин, Молдавиин, Краснодарска ба Хабаровска хизаарнуудай, Мордовско АССР-эй, Воронежско, Орловско, Смоленскэ ба бусад областьнуудай иимэ училищинуудта һурагшадые абалга дүүрээд, занятинь эхилээ. Май соо үшөө 40 мянга шахуу хүн иимэ һургуулинуудта абтаха байна.

Жэлэй турша соо һурагшад хадаа трактористнууд-машинистнуудай мэргэжэл оложо гараха юм.

Хүдөө ажахые механизацилгын училищинуудта һурагшадые абалга һарын дүүрэтэр үргэлжэлүүлэгдэхэ байна.

(ТАСС).

Куйбышевска ГЭС-эй түрүүшын турбиные хабсаргажа эхилээ

ЖИГУЛЕВСК, майн 4. (ТАСС). Куйбышевска ГЭС-эй нэгэдэхи турбиниие хабсаралга мүнөөдэр эхилээ. Василий Сериковэй ба Павел Черняевай хүтэлбэрилдэг хабсаргагшадай бригаданууд статорыень тодхожо эхилһэн байна. Тэрэнэй детальнууд хүсэ ехэтэ хоёр кранаар гидроагрегадай шахта руу табигдадаг байна.

Фундаментадань бетон шудхажа дүүргэһэнэй һүүлээр статорай хоёрдохи турбиные хабсаралга һаяар эхилхэ юм.

Казахстанда сахарна свёкло тарижа дүүргэбэ

АЛМА-АТА, майн 4. (ТАСС). Казахстанай колхозууд ба совхозууд сахарна свёкло тарижа дүүргэбэ. Тэрэнэй талмай үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо хоёр мянган гектараар ехэ болоо. Нютагай ухаалан зохёогшодой байгуулһан гнездовой 4 ондоо түхэлэй сеялкэ үйлэдбэри дээрэ туршажа үзэгдөө. Полинууд дээрэ 200 гаран иимэ машина хүдэлмэрилөө. Свёкло ехээр таридаг районуудта гурбан шэнэ машинно-тракторна станци байгуулагдаа.

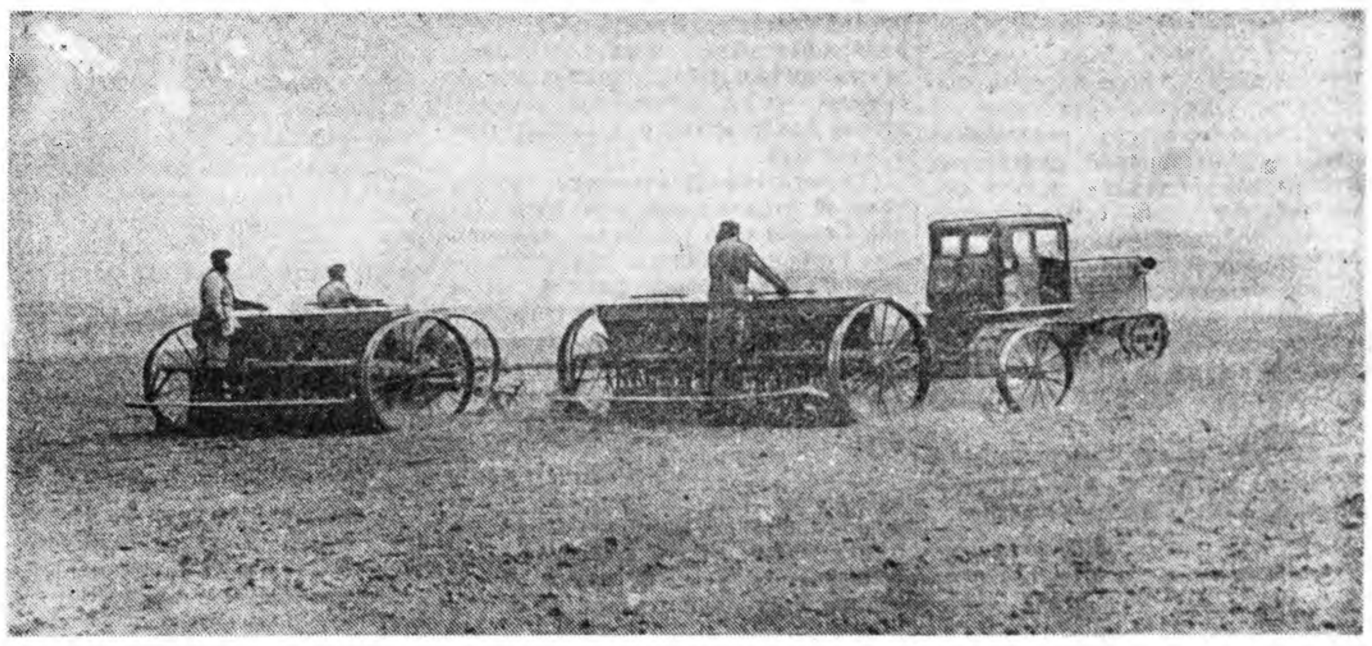
Кукуруза тарилгые үргэдхэнэ

ДНЕПРОПЕТРОВСК, майн 4. (ТАСС). Областиин колхозууд ба совхозууд хадаа ячмень, овёс ба олон жэлэй ногоо таридаг талмаинуудые зуу мянган гектараар хороогоод, кукуруза тарилгые үргэдхэһэн байна. Гадна 80 мянган гектар пар дээрэ кукуруза таригдаха юм.

Мүнөө областиин полинууд дээрэ «СШ-6» маркын хоёр мянга гаран сеялкэ, шэнэдхэн заһагдаһан дисковэ хэдэн зуун сеялкэнүүд хүдэлмэрилнэ. Мүнөө үедэ 350 мянган гектар дээрэ кукуруза таригдаад байна.

Хүдөө ажахын новаторнуудай зохёоһон номууд

ХАБАРОВСК, майн 3. (ТАСС). «Ехэ талмай дээрэ хартаабхын үндэр ургаса абалга» гэһэн ном хизаарай номой магазинуудта мүнөөдэр абтаа. Энэ номые Вяземска районой Буденнын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ П. Баянов зохёоһон байна. Хабаровска хэблэл жэлэй эхинһээ хойшо хүдөө ажахын новаторнуудай зохёоһон арбан ном хэблэн гаргаа. «Кукурузын үндэр ургаса абахабди» гэжэ номые тон ехээр һонирхон хүнүүд уншана. Энэ номые агроном П. Захаркин зохёоһон байгаа. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой полевод И. Коровушкинай «Таряанажал—хүдөө ажахын олзо ехэтэй һалбари», агроном Н. Коновалюгай «Парник соо эртын овощь ургуулга» гэһэн ба бусад номууд мүн лэ һонирхогдоно.

Иволгын аймагай «Коминтерн» колхоз хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдые эмхитэйгээр ябуулжа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Иволгын МТС-эй тракторна № 8 бригадын тракторист Бальжир Бадареевич Бадмацыбиковэй агрегат тус колхозой поли дээрэ хара таряа тарижа ябана.

А. Мантаевай фото.

Колхозуудай полинууд дээрэһээ

Шамдахаар болоо

КЫРЕН. **(Телефоноор абтаба).** Энэ хабартаа хүйтэн байжа, Түнхэнэй аймагта полевой хүдэлмэринүүд нилээд удаарһан байна. Гэбэшье, зарим түрүү колхозууд, тракторна болон таряанажалай бригаданууд сагай уларилые харалсажа байгаад, полинуудаа түүбэрилэн, тарилгын урда тээхи хүдэлмэринүүдые ябуулһан байна. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй МТС-эй харьяата «Красный пахарь» колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг механизаторнууд тарилгын урда тээхи хүдэлмэринүүдые саг болзортонь, шанар һайнтайгаар хэжэ дүүргээд, ороһото культурануудай эртын тарилгые бүри апрель һарын хуушаар захалһан байна.

Энэ колхозой полинууд дээрэ БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Сороковиковой тракторна бригада хүдэлмэрилдэг юм. Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй харюуда бригадын механизаторнууд энэ жэлдэ хүдөө ажахын культурануудай баян ургаса ургуулхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Трактористнууд Галсанов, Сороковиков, Томилов гэгшэд, сеялкэшэд Балданов, Попов, Демин болон бусад үдэр бүри хододоо нэгэ хахад, хоёр нормо дүүргэжэ, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Эндэ үдэрэйнгөө нормые дүүргэдэггүй нэгэшье механизатор үгы. Ороһото культурануудай ехэнхи хубинь хэрээһэлүүлэн таригдана. Бригадынхид эртын ороһото культурануудай тарилгые үглөө мүнөө дүүргэхэнь.

Мүн тэрэшэлэн МТС-эй харьяата Хрущевой, Булганинай, Буденнын нэрэмжэтэ колхозуудта эртын ороһото культурануудай тарилга үргэнөөр ябуулагдажа байнхай. Гэбэшье, аймаг дотор хабарай тарилгые удааруулжа байһан зарим колхозууд бии. Жэшээлхэдэ, Кыренэй МТС-эй харьяата Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид ямаршье шалтагаангүйгөөр эртын тарилгые уржадэр болотор эхилэнгүй байгаа. Энэ ушар юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Шагдуров «хүйтэн байна, газарнай гэдэнэгүй» гэжэ шалтаг бариһаар агротехническэ эрхим болзорнуудые алдаба. Жэл бүри ороһо таряанай баян ургаса ургуулдаг Түнхэнэй МТС-эй харьяата XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхид энэ жэлдэ хабарай тарилгые мүн лэ оройтожо эхилээ. Эртын тарилгые оройтожо май һарын эхеэр захалһан колхозууд аймаг дотор үшөөл бии.

Мүнөө саг орой болоо. Тиимэһээ илангаяа тарилгаяа оройтожо захалһан колхозууд, тракторна бригаданууд эдэ үдэрнүүдтэ хүдэлмэриингөө бухы хүсые, бүхы механизмуудаа полинууд дээрээ гаргажа, ороһото эртын культурануудые богонихон болзорто тарижа дүүргэхын түлөө оролдохо ёһотой.

А. Рудакова.

Баян ургасын түлөө

ЦАКИР. **(Телефоноор абтаба).** Табан жэл соо хэгдэхэ хэмжээябуулгануудай зохёогдохо үедэ «Победа» колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг Закаменай МТС-эй нүхэр Русановай тракторна бригадынхид энэ жэлдэ тарилгынгаа бүхы талмайн гектар бүриһөө 10 центнерһээ доошо бэшэ ороһото культурануудай ургаса ургуулхабди гэжэ мэдүүлһэн юм. Мүнөө хэжэ байһан хүдэлмэринүүд дээрэһээнь харахада тэдэнэр дэмы үгэ хэлээгүй байгаа. Бригадынхид полевой хүдэлмэринүүдые бэлэдхэл һайнтайгаар угтаад, эртын борнойлго, лущени, дисковани гэхэ мэтын тарилтын урда тээхи хүдэлмэринүүдые саг болзортонь, һайн шанартайгаар үнгэргөө. Тиигээд ороһото культурануудай эртын тарилгые 6—7 хоног соо хэжэ дүүргэбэ.

— Ороһото культурануудай тарилгые агротехническэ эгээл эрхим болзорто, богонихон саг соо хэжэ дүүргэхэдэ баян ургаса ургадаг байна. Бидэнэр энэ жэлдэ эртын культурануудые эгээл эрхим сагуудта таряабди, — гэжэ тракторна бригадын бригадир И. Русанов хэлэнэ.

Һайндэрэй һүүлээр бригадынхид оройн ороһото культурануудайнгаа тарилгада бэлэдхэжэ захалаа. Тиигээд үсэгэлдэр овёс тарижа захалба.

Хабарай тарилгын үедэ эндэхи механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Механизаторнууд Дымбрылов, Самбуев, Хандажапова, Гонгорова, Дамбаев гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабариие саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэжэ, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана.

Д. Аюшеев.

Хариин оронуудһаа ерэһэн айлшад Москвагай профсоюзна эдэбхитэдтэй уулзаа

Майн 1-нэй баярта хабаадахын тулада СССР-тэ ерэһэн хариин оронуудай профсоюзна ба хүдэлмэришэдэй делегацитай Московско заводууд болон фабрикануудай хоёр мянга шахуу хүдэлмэришэд, профсоюзуудай эдэбхитэд майн 3-да Союзуудай Байшангай Колонно зал соо уулзаа. Албаниин, Австриин, Бельгиин, Бирманска Союзай, Болгариин, Венгриин, Великобританиин, Вьетнамай Демократическа Республикын, Германска Демократическа Республикын, Баруун Германиин, Индиин, Индонезиин, Италиин, Исландиин, Хитадай Арадай Республикын, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын, Монгол Арадай Республикын, Польшын, Румыниин, Франциин, Финляндиин, Чехословакиин, Швециин, Япониин профсоюзна ба хүдэлмэришэдэй делегацинууд, Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин делегаци зал соо байлсаа. Профессиональна союзуудай Московско областной Соведэй түрүүлэгшэ В. И. Крестьянинов суглаа нээхэ зуураа, Москвагай ажалшадай зүгһөө айлшадые халуунаар амаршалаа.

— Гадаадын оронуудай делегацинуудай ерэһэндэ ба мүнөөдэр уулзалгын болоһондо бидэнэр ехэ баяртай байнабди, — гэжэ тэрэ хэлээ. Бидэнэр бусад оронуудай хүдэлмэришэн ангитай холбоо барисаагаа бэхижүүлхые ба үргэдхэхые хүсэнэбди.

Советскэ профсоюзуудай уряалаар хүдэлмэришэдэй ба профсоюзна делегацинууд жэл ерэхэ тудам СССР-тэ улам олоор ерэдэг болоно байна. Хариин оронуудһаа ерэһэн айлшад хадаа советскэ хүнүүдэй ямараар ажаһуудаг ба ажалладаг байһые, тэдэнэй ямар хүсэл эрмэлзэлгэтэй байһые өөһэдынгөө нюдөөр хараха арга боломжотой байна. Мүнөө жэлдэ Майн 1-нэй һайндэртэ хүдэлмэришэдэй ба профсоюзна 27 делегаци Советскэ Союзда ерээ гэжэ нүхэр Крестьянинов онсо тэмдэглээ.

Профсоюзна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ байлсаһан гадаадын гүрэнүүдэй айлшад Советскэ Союзда хараһан үзэһэн юумэ тухайгаа, өөһэдынгөө оронуудай ажалшадай ажабайдал тухай хөөрэлдөө хэһэн байна. Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин секретарь Луиджи Грасси, Хитадай профсоюзна делегациие хүтэлбэрилэгшэ Чжун Мин, Франциин Ажалай бүгэдэниитын конфедерациин делегациие хүтэлбэрилэгшэ Жан Брето, Польско профсоюзна делегациие хүтэлбэрилэгшэ Бронеслав Маркс, Итальянска делегациин хүтэлбэрилэгшэ Марио Брандани, Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн конгрессэй вице-түрүүлэгшэ Ранендра Натх Сен, Шведскэ профсоюзна делегациие хүтэлбэрилэгшэ Эйнар Нурман, Великобританиин делегациин хүтэлбэрилэгшэ Хамфрей, Профсоюзуудай Индийскэ нэгэдэлэй түрүүлэгшэ Хинд Маздур Сабха-Рамчандра Аннаджи Кхедгисар, Австрийска хүдэлмэришэнэй делегациин хүтэлбэрилэгшэ Отто Ирик, Баруун Германиин делегациие хүтэлбэрилэгшэ Вустиус, Исландиин делегациие хүтэлбэрилэгшэ Ион Гудмундсон, Индонезиин профсоюзна делегациие хүтэлбэрилэгшэ Ньоно гэгшэд үгэ хэлээ.

Тэдэнэй үгэ хэлэжэ байхада нэгэтэ бэшэ альга ташалган болоо.

Владимир Ильичын нэрэмжэтэ Московско заводой завкомой түрүүлэгшэ Б. С. Белолипецкий айлшадые халуунаар амаршалаа. Эб найрамдалай түлөө советскэ хүнүүдэй тэмсэл тухай, арадай демократиин оронуудай ажалшадтай ба бүхы гүрүү хүн түрэлтэнтэй хани барисаанай ба харилсан ажаллалгын үргэдэжэ байһан тухай тэрэ хэлээ.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ бүхы арадуудай хоорондо харилсан ажаллалга бэхижүүлхэ уряалтайгаар тэрэ айлшадта хандаа.

Нүхэр Сельцов, суглаанда хабаадагшадай нэрьемэ альга ташалган доро, дэлхэйн бүмбэрсэгэй арадуудай хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан юрөөл табиһан байна.

Суглаа хааха зуураа, энэ уулзалга элдэб оронуудай хүдэлмэришэдэй хоорондохи хани ёһоной хани барисаае, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгые саашадань бэхижүүлгэдэ туһалха бээ гэжэ найдажа байһан тухайгаа нүхэр Крестьянинов элишэлэн мэдүүлээ.

Һүүлээрнь концерт болоо. (ТАСС).

Илалтын һайндэрэй хүндэлэлдэ

йн 9-дэ—илалтын һайндэр. Махэ ороной столица—Москвагай шад энэ һайндэрые тэмдэглэхэ хэл хэжэ байна. Эсэгэ ороноо лгын Агуухэ дайнай үедэ Со- Армиин ба Далайн-Сэрэгүүлодой хэһэн баатарлиг тэмсэруулһан фотовитринэнүүд ар авиацида ба флодто туһалха ранай общественный эхин органинуудта эмхидхэгдэнэ.

лтын һайндэрэй хүндэлэлдэ лан ДОСААФ-эй Московско кой комитет хадаа майн 8-най еньедэ зунай спортивна сезо ээхэ байна. ДОСААФ-эй эхин ацинуууд зуун километрын клетнэ урилдаа столицын бүонуудта үглөөгүүр үнгэрөөхэ Удын хойто тээ заншалта моилдаан дүүрэжэ, тэрээндэ хашадай парад М. Горькиин нэ- культурын ба амаралтын альна паркын ехэ талмай дээхо байна.

Хүн зон хадаа бүхы талмайнууд дээрэ, паркнуудай аллейнүүдтэ самолёдуудай модельнүүдэй ниидэхые, мори урилдаалгын мүрысөөнүүдые хараха байна. Линкорнуудай, крейсернүүдэй, миноносецуудай, уһан доогуур ябадаг онгосонуудай, сахюулай корабльнуудай, транспортна ба спортивна судануудай ябадаг модельнүүдые спортсменүүд —досаафовецууд пионерскэ сөөрэм соо харуулха байна. Москва мүрэнэй уһан дээрэ паркын шулуун трибунын шадар столицын районуудай 75 командануууд лодкоор 1500 метртэ урилдаха байна.

Консультациин аллей соо авиационно ехэ выставкэ эмхидхэгдэхэ юм.

Илалтын һайндэртэ зорюулагдан «Сокольники» гэжэ культурын ба амаралтын парк соо спортивна мүрысөөнүүд болохо, выставкэнүүд эмхидхэгдэхэ юм.

(ТАСС).

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ ТЕОРИ ШУДАЛАГШАДТА ТУҺАЛАМЖА

Пролетариадай диктатура тухай марксизм-ленинизмын һургаал

Капиталистическэ байгуулалтые революционно аргаар унагаажа, пролетариадай диктатура тогтоохо гээшэ түүхэтэ шухала юм гэжэ Маркс, Энгельс научна ёһоор үндэһэлэн харуулаа. Түүхын шэнэ үедэ— пролетарска революцинуудай ба империализмын үедэ В. И. Ленин, хэрэгыень үнэн сэхээр үргэлжэлүүлэгшэ И. В. Сталин пролетариадай диктатура тухай һургаалые саашадань хүгжөөгөө. Советскэ Союзай Коммунистическэ парти Ленинэй хүтэлбэреэр ябажа, хүдэлмэришэн анги тариашан хоёрой холбоо барисаанда түшэглэн, Росси дотор социалистическэ революциин илаха, пролетариадай диктатурые тогтоохо ябадал туйлаа, дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын социалистическэ гүрэн байгуулаа.

СССР орон бүхы бэрхэшээлнүүдые дабажа, социализмын эбдэршэгүй бата хэрэм, индустриально-колхозно хүсэн түгэлдэр гүрэн болоод, эб найрамдалай, демократиин, социализмын агууехэ лагериие толгойлжо ябана.

ПРОЛЕТАРИАДАЙ ДИКТАТУРЫН ТҮҮХЭТЭ ЁҺООР ЗААТАГҮЙ БАЙГУУЛАГДАХА ТУХАЙ

Капиталистическэ обществые коммунистическэ общество болгон революционно аргаар хубилгаха зэбсэг бологшо пролетариадай диктатурын түүхэтэ ёһоор заатагүй байгуулагдаха тухай тобшолол марксизмын үндэһэн шухала заабари мүн.

Үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдые мүлжэгшэ ангиһаа буляан абажа ниитын зөөри болгохын, буржуазиин эсэргүүсэлтэ дарахын, шэнэ обществые гадаадын дайсадһаа хамгаалхын тулада пролетариадай диктатура шухала хэрэгтэй юм. Обществодо гүрэнэй хүтэлбэри хангажа шадаха хүсэн бологшо пролетариадые хүмүүжүүлэн хатуужуулхын, пролетарска бэшэ ажалша ниитэ зониие, нэн түрүүндэ тариашадые социалистическэ үзэлөөр хүмүүжүүлхын, социализм, коммунизм байгуулхын тулада пролетариадай диктатура шухала хэрэгтэй юм.

Мүнөөнэй обществын эгээн түрүү, революционно анги, капиталтай тэмсэжэ хатуужаһан, бүхы ажалшадые, дарлагдаһан зониие хүтэлжэ шадаха анги—пролетариат лэ түүхэтэ тэдэ зорилгонуудые бэелүүлжэ шадаха байна. Эгээл иимэһээ пролетариадай диктатура болбол коммунизмын хүсэд илахада тон шухала зэбсэг мүн.

Маркс пролетариадай диктатурын түүхэтэ шухала байһые научна ёһоор баримталан харуулха зуураа, энэ диктатура имагтал өөрөө ангигүй коммунистическэ обществодо оролгын үе мүн гэжэ харуулаа. Минии хэһэн шэнэ юумэн гэхэдэ: 1) ангинуудай бии байдаг ушар үйлэдбэриин хүгжэлтын имагтал түүхэтэ тусгаар шатануудтай холбоотой юм, 2) ангинуудай хоорондохи тэмсэл пролетариадай диктатурада заатагүй хүргэдэг, 3) энэ диктатура өөрөө алибаа ангинуудай усадхагдаха, ангигүй общество байгуулагдаха ябадалда оролгын лэ үе мүн гээд баримталан харуулһан байнаб гэжэ Маркс 1852 оной мартын 5-да Вейдемейертэ бэшэһэн мэдээжэ бэшэг соогоо бэшээ һэн.

Ленинэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, Маркс эдэ заабаринууд дотороо өөрынгөө һургаалай гол удхые, буржуазиин түрүү философуудай үзэл бодолһоо тон илгаатай өөрынгөө һургаалай үндэһэн илгаае харуулһан байна.

Марксизмын революционно гол удхые—пролетариадай диктатура тухай һургаалые удха ушаргүй болгодог байһан Каутский ба бусад оппортунистнуудые элишэлхэ зуураа, В. И. Ленин болбол пролетариадай диктатура марксизмын гол шухала зүйлынь мүн гэжэ, ангиин тэмсэл мэдэрэлгые пролетариадай диктатура мэдэрэлгэдэ хүргэдэг хүн лэ үнэхөөрөө марксист мүн гэжэ заадаг һэн.

Пролетариадай диктатура тухай марксистска һургаал В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай зохёолнууд дотор бүри саашадаа хүтжөөгдөө. Пролетариадай диктатурын тогтоогдоһон хойно ангинуудай тэмсэл үгы болодоггүй, имагтал ондоо түхэлтэй боложо, улам шангададаг байха юм гэжэ В. И. Ленин харуулаа. Ленинизмын энэ заабариие дамжан оролгын үедэхи советскэ обществын хүгжэлтэ сүм гэршэлэн харуулаа. Тон ехэ социалистическэ хубилалтануудые бэелүүлхын тулада хуушан сагай хархис бүхы хүсэнүүдэй хэр шанга эсэргүүсэлтые советскэ арадай дабаха баатай болоһониинь мэдээжэ.

Советскэ арад болбол империализмын хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүгээр, мүн манай орон доторхи дайсан харша этэгээдүүдтэ эсэргүүгээр тэмсэн, коммунизм байгуулжа байна. Хуушан юртэмсын хархис этэгээдүүдтэ эсэргүү түүхэтэ удхашанартай ангиин тэмсэлые советскэ арад Коммунистическэ партиингаа хүтэлбэреэр хэнэ. Коммунистическэ парти хадаа уласхоорондын пролетариадай, дэлхэйн прогрессивнэ хүсэнүүдэй зүгһөө дэмжэгдэдэг социализмын ба демократиин дэлхэйн лагериин хүтэлбэрилхы хүсэн мүн. Империалистнуудай ээрхэг түримхэй ааша гаргадаг дээрэһээ, советскэ хүнүүд социалистическэ гүрэнөө, алдарта Зэбсэгтэ хүсэнүүдээ али болохоор бэхижүүлнэ.

ПРОЛЕТАРИАДАЙ ДИКТАТУРЫН ГОЛ УДХА ТУХАЙ МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМЫН ҺУРГААЛ

Пролетариадай диктатура хадаа буржуазиин засагые революционно аргаар унагаажа, буржуазна гүрэнэй аппарадые эбдэн бута сохиһоной эсэстэ тогтоогдоһон пролетариадай гүрэнэй засаг, обществые гүрэнэй зүгһөө пролетариадай хүтэлбэрилдэг ябадал мүн.

Пролетарска диктатурын гурбан талатай байдаг тухай һургаалые Ленин Сталин хоёр үндэһэлэн зохёогоо. Энэ гурбан таладанъ политическэ, экономическа болон сэрэгэй бүхы зорилгонууд хабаадалсана. Тус зорилгонуудые политическэ засаг гартаа абаһан хүдэлмэришэн анги шиидхэхэ ёһотой юм. Пролетариадай диктатурын тэдэ гурбан талань гэбэл:

1) Мүлжэгшэдые дарахын, ороноо хамгаалхын тулада, бусад оронуудай пролетариадтай холбоо барисаагаа бэхижүүлхын, бүхы оронуудта революци хүгжөөхын ба илахын тулада пролетариадай засагые хэрэглэхэ ябадал.

2) Буржуазиһаа олониитэ ажалшадые ба дарлагдаһан зониие бүрин холодуулан таһалхын тулада, тэрэ олониитэтэй пролетариадай холбоо барисаагаа бэхижүүлхын тулада, тэрэ олониитые социалистическэ байгуулалтын хэрэгтэ хабаадуулхын тулада, гүрэнэй зүгһөө тэрэ олониитые пролетариадай хүтэлбэрилхын тулада пролетариадай засагые хэрэглэхэ ябадал.

3) Социализм эмхидхэхын тула, ангинуудые усадхахын тула, ангигүй обществодо, социалистическэ обществодо орохын тула пролетариадай засагые хэрэглэхэ ябадал болоно.

Энэ гурбан талыень бүхыдэнь лэ абахада пролетариадай диктатура тухай бүрин түгэс ойлгомжо бии болодог.

Пролетариадай диктатура өөрынгөө үе сагтай, хүдэлмэриингөө элдэб янза түхэлтэй, арга методтэй байдаг. Гражданска дайнай үедэ пролетариадай диктатурын хүсэ гаргадаг талань ехээр хэрэглэгдэдэг, социализм байгуулха үедэ амгалан байдалай, эмхидхэлэй, культурна хүдэлмэри үлэмжэ ехээр хэгдэдэг байха юм.

Пролетариадай диктатура хадаа пролетариат ба ажалша ниитэ тариашад хоёрой ангиин холбоо барисаагай формо мүн, тиихэдэ пролетариат эндэ хүтэлбэрилхы үүргэтэй байха гэжэ В. И. Ленин марксизмые хүгжөөхэ зуураа харуулаа. Хүдэлмэришэн анги тариашан хоёрой холбоо барисаан—пролетарска диктатурын эгээн дээдэ гурим ёһо мүн.

СССР дотор социализм байгуулхада туйлагдаһан амжалтануудай үндэһөөр, хүдэлмэришэн анги тариашан хоёрой холбоо барисаан бэхижэжэ, тэдэнэй хоорондо бата бэхи хани барисаан тогтоо.

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно тариашадай ба манай бодото арадай интеллигенциин хани ёһоной харилсаагай үндэһөөр советскэ обществын моральна, политическэ нэгэдэл байгуулагдаа. Хүдэлмэришэн анги колхозно тариашад хоёрой холбоо барисаан советскэ обществын бата үндэһэ һуури, СССР дотор коммунизм амжалтатайгаар байгуулха тон шухала арга нүхэсэл мүн. Коммунистическэ партимнай энэ холбоо барисаае батадхаха хэрэгтэ анхаралаа хододоо табижа байдаг. Энэ холбоо барисаан советскэ арадай хүсэ шадалые, нягта нэгэдэлые харуулна.

Хүдэлмэришэн анги тариашад хоёрой холбоо барисаанай экономическа үндэһэ һууринь социалистическэ промышленностиие, хүдөө ажахые али болохоор хүгжөөлгэ, колхозно байгуулалтые бэхижүүлгэ, колхозуудай олзо доходые дээшэлүүлгэ, колхозникуудай материальна байдал һайжаруулга, хүдэлмэришэд, тариашадай ургажа байгаа материальна болон культурна эрилтэнүүдые эгээн ехээр хангалга болоно. Хүндэ индустриие бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ гэһэн партиин хараа шугамынь хүдэлмэришэн анги тариашан хоёрой холбоо барисаае бэхижүүлгын политикые эли тодоор харуулна. Парти, правительствомнай хүндэ индустриие хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, энээнэй үндэһөөр хүдөө ажахыгаа эрид хүгжөөхэ, арадай хэрэглэмжын зүйлнүүдые бүри ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэг хангана.

Пролетариадай диктатура хадаа шэнэ, дээдэ түхэлэй демократи — үсөөнхи мүлжэгшэдтэ эсэргүү олонхи ажалшадай демократи мүн. СССР дотор дарлагша ангинуудай усадхагдахатай хамта советскэ социалистическэ эгээн үргэн демократи бэелүүлэгдээ.

Буржуазна демократи хадаа дарлагдаһан олонхи зондо эсэргүүгээр зорюулагдаһан мүлжэгшэ үсөөнхидэй демократи мүн гэжэ В. И. Ленин нэгэнтэ бэшэ онсолон тэмдэглэдэг һэн. Буржуази өөрынгөө ээрхэг байдалые, олониитэ ажалшадай эрхэ сүлөөгүй байдалые тэгшэ эрхэ, сүлөө гэхэ мэтын үгэнүүдээр хододоо далдалдаг байха юм.

Демократи гэһэн ойлгомжо СССР дотор түүхэдэ анха түрүүшээр социально-политическэ бодото удхатайгаа сүм таараллададаг болоо. Манай орон дотор арад зоной засаг бодото дээрээ байгуулагдаа. Советскэ Союз хадаа хүдэлмэришэн, тариашанай социалистическэ гүрэн мүн, эндэ бүхы засаг түрэнь ажалшадай депутадуудай Соведүүдээр дамжуулан город, деревниин ажалшадай гарта байдаг гэжэ СССР-эй Конституци дотор хэлэгдэнэ.

Социалистическэ демократиин экономическа үндэһэ һууринь үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдтэхи ниитын зөөри мүн. Ажахын капиталистическэ системые, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдтэхи үмсын зөөри усадхаһанай, хүниие хүнэй мүлжэлгын үгы хэгдэһэнэй эсэстэ ниитын зөөри байгуулагдаа. Эгээл энээнэй ашаар манайда бодото демократи бэелүүлэгдээ, советскэ гражданинай агуухэ эрхэ сүлөө СССР-эй Конституциин ёһоор батадхан олгогдоо.

Пролетариадай диктатурын механизм тухай, тэрэнэй «дамжуулагшад» тухай, залан хүтэлбэрилхы хүсэн тухай асуудалые Ленин бүхы талаарнь гүнзэгыгөөр шэнжэлэн зохёогоо. Пролетариадай диктатурын залан ударидадаг хүтэлбэрилхы гол хүсэниинь Коммунистическэ парти болоно. Марксистско-ленинскэ партиин хүтэлбэринь пролетариадай диктатура бэелүүлхэ гол шухала условимүн. КПСС болбол социалистическэ байгуулалтые бэхижүүлэн хүгжөөхын түлөө тэмсэлдэнь ажалшадай түрүү отряд, ниитыншье, ажалшадайшье бүхы организацинуудай хүтэлбэрилхы гол хүсэниинь гээшэ. Марксистско-ленинскэ теориие үндэһэ болгодог Коммунистическэ партиин политикань советскэ арадай эгээн шухала интересүүдые хамгаалдаг. Парти хадаа СССР дотор коммунистическэ общество байгуулха арга замуудые тодорхойлон заадаг, коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлэн эмхидхэдэг байна.

Коммунистическэ парти болбол ниитын организацинуудаар дамжуулан хүтэлбэреэ бэелүүлдэг. Тэдэ организацинууд эгээн үргэн олониитэ ажалшадтай партиие холбодог «дамжуулагшад» боложо үгэнэ. Пролетариадай диктатурын бүхы «механизмые» партиин хүдэлгэдэг тиимэ «дамжуулагшадай» тоодо профсоюзууд, Соведүүд, коопераци, Залуушуулай коммунистическэ союз, научна болон культурна элдэб обществонууд ба ажалшадай бусад организацинууд оролсоно.

СССР-эй Коммунистическэ парти, Соведүүд, коопераци, Залуушуулай Союз, ажалшадай ниитын бусад олон организацинууд хүдэлмэришэн ангиин диктатурын бүрин түгэс механизм мүн. Тэрэнэй ажал хүдэлмэриие партимнай нэгэн уг зорилго тээшэ —коммунизм тээшэ элсүүлэн зорюулдаг.

СОВЕДҮҮД — ПРОЛЕТАРИАДАЙ ДИКТАТУРЫН ГҮРЭНЭЙ ФОРМО МҮН

В. И. Ленин пролетариадай диктатурын гүрэнэй формые—Советскэ засагые бии болгоо. Ленин болбол Парижска Коммунын дүй дүршэлые, мүн тэрэшэлэн 1905—1907 онуудай ородой революциин, Россида болоһон 1917 оной февральска революциин дүй дүршэлые согсолон шэнжэлжэ үзэһэн байна. Тиин пролетариадай гүрэнэй засагай эгээн зохистой формо мүн гэжэ парламентарна республикые тоолодог байһан марксизмын хуушарһан заабариие Ленин шэнэдхэн хаража үзөөд, пролетариадай дуктатурын эгээн һайн формонь Соведүүдэй республика мүн гэһэн шэнэ һургаал байгуулаа һэн.

Агуухэ энэ шэнжэлэлгээ «Апрельскэ тезисүүд» гэһэн гайхамшагта зохёол соогоо иигэжэ найруулан бэшээ: «Парламентарна республика бэшэ,—хүдэлмэришэдэй депутадуудай Соведүүдһээ тэрээн тээшэ бусаха гээшэ гэдэргээ алхам болохо һэн, —харин бүхы орон дотор дороһоо дээрэ хүрэтэр хүдэлмэришэдэй, батрагуудай ба тариашадай депутадуудай Соведүүдэй республика хэрэгтэй» (Зохёолнуудай том 24, нюур 5).

Советскэ засаг хадаа гүрэнэй засагай шэнэ формо, ажалшадые али бүхы дарлалта мүлжэлгэһөө сүм сүлөөлхэ зорилгодо тааруулагдаһан шэнэ түхэлэй гүрэн мүн. Советскэ засагай бии болохотой хамта буржуазно-демократическа парламентаризмын үе дүүрээ, бүхэдэлхэйн түүхэдэхи шэнэ үе—пролетарска диктатурын үе эхилээ гэжэ Ленин заагаһан байна.

Соведүүд яахадаа хүсэтэй байдаг бэ гэхэдэ, тэдэнэр гүрэнэй эгээн олониитын, эгээн демократическа организаци мүн. Энэ организаци ажалшадай революционно эршэ зориг, эдэбхи үүсхэл, бэлиг шадабариие бадаруулха арга хүсэд олгодог.

Советскэ засагай гол удхань ямар бэ гэхэдэ, Соведүүд — ажалшадай өөһэдынь эгээн олониитын, революционно организацинууд—гүрэнэй бүхы засагай, гүрэнэй бүхы аппарадай саг үргэлжын имагта гансал политическэ үндэһэ һууринь болоно.

Советскэ засаг—гүрэнэй эгээн интернационалистическэ засаг мүн. Буржуазна демократизм национальна хёмороое улам ехэ болгодог, национальна тэгшэ бэшэ байдалые бэхижүүлдэг. Советскэ засаг болбол ондо ондоо национальностиин олониитэ ажалшадай ахадуугэй харилсаанда түшэглэн, национальна алибаа дарлалтые үгы болгоо, бүхы нацинуудта бодото тэгшэ эрхэ хангаад, тэдэниие эбтэй нэгэн бүлэ болгожо нэгэдүүлэн жагсаагаа. Советскэ гүрэнэй түүхэтэ хүгжэлтын дүй дүршэл манай партиин ленинско-сталинска национальна политикын тон зүб байһые эли тодоор гэршэлэн харуулаа. Сэсэн мэргэн энэ политикын ашаар национальна хёмороон усадхагдаад, СССР-эй арадуудай ахадуу ёһоной бата хани барисаан бии болоо. Түүхэдэ анха түрүүшээр шэнэ экономико байгуулха үүргэтэй творческо түгэлдэр хүсэн бологшо Советскэ гүрэнэй онсо үүргые марксизм-ленинизм тодорхойлоо. Манай гүрэнэй энэ онсо үүргэнь иимэ хоёр ушар байдалаар тайлбарилагдана гэбэл: нэгэдэхеэр. Советскэ засаг болбол мүлжэлгын нэгэ формые нүгөөдөөрнь һэлгэдэггүй, харин хүниие хүнэй дарлаха ябадалые бүримүһэн усадхадаг, хоёрдохёор, пролетарска революци социалистическэ ажахын ямар-нэгэн бэлэн формонуудай үгы байхада эхилдэг, тиимэһээ ажахын шэнэ, социалистическэ формонуудые байгуулха ёһотой болодог.

Советскэ гүрэн хадаа социализм, коммунизм байгуулхадань, советскэ обществые гадаадын дайсадһаа хамгаалхадань хүдэлмэришэн тариашанай гол зэбсэг болодог.

Советскэ гүрэнэйнгөө хүсэ шадал хэлбэришэгүйгөөр бэхижүүлхэ хэрэгые Коммунистическэ парти, Советскэ правительство өөрынгөө гол шухала зорилго гэжэ тоолоно. Социалистическэ экономико болон культурые саашадань хүгжөөхэдэ, хүдэлмэришэн анги тариашад хоёрой холбоо барисаае, советскэ обществын моральна-политическэ нэгэдэлые, СССР-эй арадуудай хани барисаае улам бэхижүүлэн батадхахада Советскэ гүрэн бүри хүсэтэй болоно.

АРАДАЙ ДЕМОКРАТИ—ПРОЛЕТАРИАДАЙ ДИКТАТУРЫН ШЭНЭ ФОРМО ГЭЭШЭ

Соведүүд угаа ехэ түүхэтэ үүргэтэйшье һаа, пролетариадай диктатурын имагта гансал формонь бэшэ юм. Капитализмһаа коммунизмда оролгын үедэ политическэ элдэб янзын угаа олон формонууд бии болохо, теэд тэдэнэй гол удхань заатагүй нэгэл байха—пролетариадай диктатура байха гэжэ «Гүрэн ба революци» гэһэн ном соогоо Октябрьска революциин болохоһоо урдахана Ленин заагаа һэн.

Агуухэ Ленинэй уридшалан хэлэһэн эдэ сэсэн үгэнүүдэй зүб байһые түүхэ бүрин гэршэлэн харуулаа. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ Советскэ Союзай илаһан түүхэтэ илалтын ашаар Европын болон Азиин хэдэ хэдэн оронууд империалистическэ системэһээ мултараа. Эдэ оронуудай ажалшад коммунистическэ ба хүдэлмэришэдэй партинуудайнгаа хүтэлбэреэр ябажа, буржуази-помещигүүдэй засагые унагаагаад, өөһэдынгөө оронууд дотор арадай демократиин засаг гурим тогтоогоо.

Арадай-демократическа байгуулалтын үндэһэ һууринь хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилдэг ажалша тариашад хүдэлмэришэн анги хоёрой холбоо барисаан мүн. Арадай демократиин оронуудтахи политическэ засаг арад зоной гарта байдаг.

СССР-һээ ондоо юумэниинь юуб гэбэл, арадай демократиин оронуудта олон партинууд байдаг. Зүгөөр тиихэ зуура, залан хүтэлбэрилхэ, ударидаха хүсэниинь коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинууд болоно.

Арадай демократиин гурим байгуулалта пролетариадай диктатурын үүргые амжалтатайгаар бэелүүлнэ: унагаагдаһан дарлагша ангинуудые дарана, гадаадын добтолгоһоо ороноо хамгаална, социализм байгуулна.

Советскэ засаг, арадай демократи хадаа пролетариадай диктатурын имагтал ондо ондоо формонууд мүн. Удхынгаа талаар тэдэнэр хүдэлмэришэн ангиин засаг гээшэ. Энэ засаг коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэреэр город, деревниин ажалшадтай холбоо барисаатайгаар бэелүүлэгдэдэг.

Пролетариадай диктатура тухай марксистско-ленинскэ һургаалые хазагайруулха гэһэн али бүхы һэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн, Коммунистическэ парти хододоо тэмсэдэг байха юм. Пролетариадай диктатура тухай марксистско-ленинскэ һургаалай илгадашагүй хүсэтэй байһые бодото байдал хүсэд һайнаар гэршэлэн харуулаа. СССР-эй, арадай демократиин оронуудай арадууд энэ һургаалые хүтэлбэри болгон, шэнэ общество амжалтатайгаар байгуулна, коммунизмын замые бүхы хүн түрэлтэндэ заажа үгэнэ.

В. НИКОЛАЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ Комиссинуудта

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ Комиссинуудай хамтын заседани майн 4-дэ Кремль соо боложо, депутат **М. А. Суслов** түрүүлэгшээр һуугаа. «Союз ба харилсан туһалалсалга тухай Советскэ Социалистическэ Республиканууудай Союзай ба Французска Республикын хоорондо баталагдаһан Договорые» болюулха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үзэмжэдэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй табиһан дурадхал энэ заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Тус Договор 1944 оной декабриин 10-да баталагдаһан байгаа. СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хадаа энэ асуудалые тобшолол гаргахын тулада гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ комиссинуудта дамжуулан үгэһэн байгаа.

Дурсагдаһан Договорые болюулха тухай СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо **В. А. Зорин** элидхэл хээ.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ депутадууд—СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ Комиссинуудай гэшүүд хабаадалсаа.

Союзай Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ Комиссиин гэшүүн **Д. В. Скобельцын** үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалые дэмжээ. СССР-тэ ба арадай демократиин оронуудта эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн сэрэгэй ээрхэг түримхэй блок Францин ба Баруун Германиин хабаадалгатайгаар байгуулха ябадал парижска хэлсээнүүдээр хараалагдана. Тиимэ болохолоороо, Франци хадаа СССР-эй союзник бэшэ боложо, мүнөө баруунгерманска милитаристнуудай союзник болоо. Тиигэжэ, Франци хадаа франко-советскэ договорые эбдэбэ тэжэ тэрэ һануулаа. Французска арадые би мэдэхэб, тэрэнэй өөрынгөө бэеэ даанхай байдалые ба эб найрамдалай хэрэгые хамгаалхаар бэлэн байһан шууд сэхэ дура зоригтонь гүнзэгыгөөр этигэнэб. Улаан шуһаар батадхагдаһан франко-советскэ хани барисаан бүхы һаад түбэгые дабан, өөртөө зам гаргажа шадаха гэжэ нүхэр Скобельцын үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

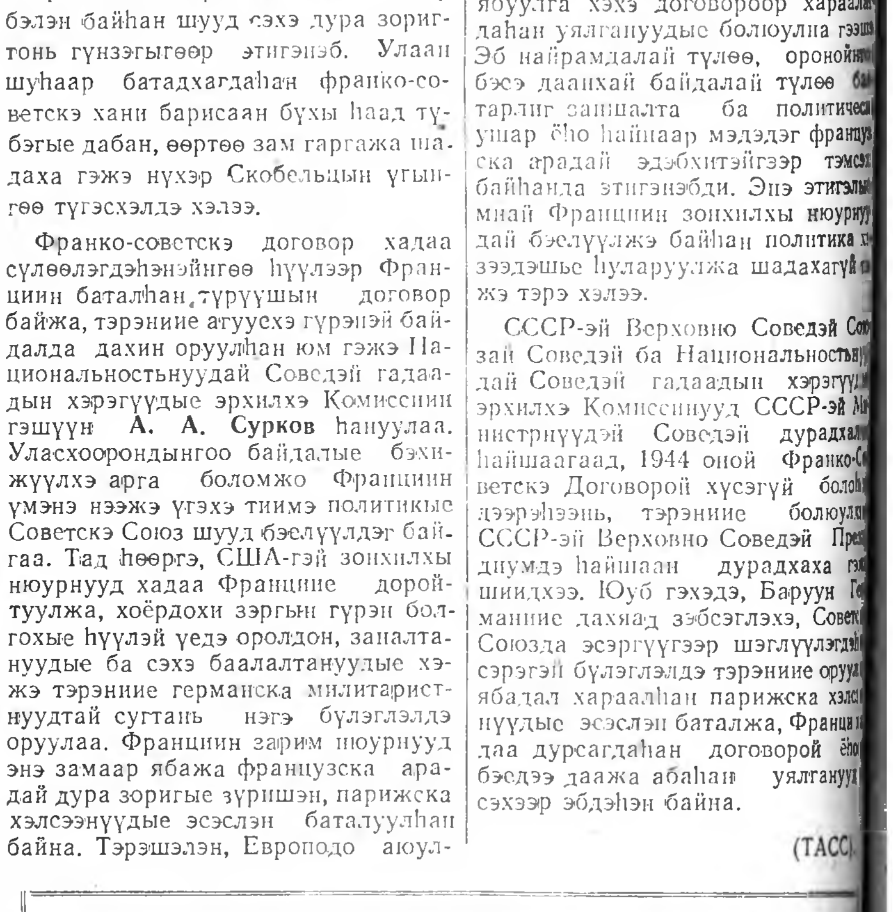
Франко-советскэ договор хадаа сүлөөлэгдэһэнэйнгөө һүүлээр Францин баталһан түрүүшын договор байжа, тэрэниие агуусхэ гүрэнүүдэй далда дахин оруулһан юм гэжэ Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ Комиссиин гэшүүн **А. А. Сурков** һануулаа. Уласхоорондынгоо байдалые бэхижүүлхэ арга боломжо Францин үмэн нээжэ үгэхэ тиимэ политикые Советскэ Союз шууд бэелүүлдэг байгаа. Тад һөөргэ, США-гэй зонхилхы нюурнууд хадаа Францие доройтуулжа, хоёрдохи зэргын гүрэн болгохые һүүлэй үедэ оролдон, заналанууды ба сэхэ баалалтануудые хүжэ тэрэниие германска милитаристнуудтай сугтань нэгэ бүлэглэлдэ оруулаа. Францнин зарим нюурнууд энэ замаар ябажа французска арадай дура зоригые зүришэн, парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталуулһан байна. Тэрэшэлэн, Европодо аюулгүй байдалые хамтаараа сахиха системэ байгуулха дурадхалые французска правительствын арсан буруушааһые нүхэр Сурков һануулаа. Французска правительствын бэелүүлжэ байһан политика 1944 ондо баталагдаһан Франко-Советскэ Договорые үндэһэ баримтагүй болгоно, тиимэһээ Францида хэсүүхэн лэ хойшолонтой байха гэжэ тэрэ уридшалан һануулаа.

Национальностьнуудай Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ Комиссиин гэшүүн **А. Н. Шелепин** үгэ хэлэхэдээ иигэжэ онсо тэмдэглээ. Шэнэ дайнай аюулай шангадалга европейскэ эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдые гэнэдүүлжэ шадахагүй. Баруун Германиие зэбсэглэхэ тухай ба тэрэнэй хабаадалгатайгаар ээрхэг түримхэй шэнэ бүлэглэл байгуулха тухай баруун гүрэнүүдэй шиидхэбэри гаргаһантай дашарамдуулан, хани барисаан, суг ажаллага ба харилсан туһалалсалга тухай Договорые Московско зүблөөндэ хабаадагшадай хоорондо баталха, тэрэшэлэн сэрэгэй нэгэдэмэл командовани байгуулха бэлэдхэл хэхэ гэжэ СССР ба Европын эб найрамдалда дуратай бусад гүрэнүүд зүбөөр шиидхэһэн байна.

Бэедээ даажа абаһан уялгануудые Францин сэхээр эбдэһэн дээрэһээ 1944 оной Франко-Советскэ Договорые болюулха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалые эдэ үгэ хэлэгшэд нэгэн һаналаар дэмжээ гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ Комиссиин түрүүлэгшэ **М. А. Суслов** тэмдэглээ. Хэндэшье элитэ, европейскэ бүхы арадуудай аюулгүй байдалда сэхэ гай түбэг тохёолдуулха байһан Баруун Германиие зэбсэглэлгэдэ хабаадалсахадаа, баруунгерманска милитаристнуудтай сэрэгэй союз байгуулхадаа Францин засаг баригша нюурнууд франко-советскэ союзые таһална, германска аюулай һэргэлгэдэ эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн хамтын ябуулга хэхэ договороор хараалагдаһан уялгануудые болюулна гээшэ. Эб найрамдалай түлөө, оронойнгоо бэеэ даанхай байдалай түлөө баатарлиг зоригтой ба политическэ ушар ёһо һайнаар мэдэдэг французска арадай эдэбхитэйгээр тэмсэжэ байһанда этигэнэбди. Энэ этигэлымнай Францин зонхилхы нюурнуудай бэелүүлжэ байһан политика хубилгажэ зээдэшье һуларуулжа шадахагүй гэжэ тэрэ хэлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ Комиссинууд СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалые һайшаагаад, 1944 оной Франко-Советскэ Договорые хүсэгүй болгохо дээрэһээ, тэрэниие болюулха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ һанал дурадхаха шиидхээ. Юуб гэхэдэ, Баруун Германиие дахиад зэбсэглэхэ, Советскэ Союзда эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн сэрэгэй бүлэглэлдэ тэрэниие оруулха ябадал хараалһан парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталжа, Франци лаа дурсагдаһан договорой ёһоор бэедээ даажа абаһан уялгануудаа сэхээр эбдэһэн байна.

(ТАСС).

Республикын һургуулинуудта һуралсалай жэлэй дүүрэхэнь ойртожо байна. Классһаа класста орохо, болбосоролой аттестат абаха экзамена бэлдэхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябана. Һурагшад урид шудалһан материалнуудаа дабтажа үзэнэ, лабораторно хүдэлмэри хэнэ, карта харана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республиканска буряат дунда һургуулиин 10-дахи классай эрхим һурагшад Юрий Доржиев, Софья Саганова, Николай Хабалов, Р... Будаева, Доржи Цыремпилов, Галина Очирова, Владимир Гомбоев, Мария Ул...даева гэгшэд болбосоролой аттестат абаха экзамена бэлэдхэлэйнгээ хабаар хөөрэлдэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө!

Жэл үнгэрөөд байхада...

КПСС-эй ЦК-гэй февральско-мартовска Пленумэй уряагаар үнгэрэгшэ жэлдэ Улан-Удэһээ олон хүнүүд Зэдын аймагтахи племенной хонидой Боргойн совхоздо хүдэлмэрилхээ ерээ һэмди. Тэрэ гэһээр эгэ жэл үнгэрбэ. Түрүүшээр ондоо газарта ерээд байхадаа ниилээд олон бэрхэшээлнүүдтэй ушараабди. Тиибэшье бидэнэр зоригоо хухарангүй, оролдосотойгоор ажаллажа, үнгэрэгшэ жэлдэ совхозой хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта 5 мянга шахуу гектар шэнэ газар хахалжа дүүргэлһэн байнабди. Тиигээд үнгэрэгшэ үбэлдөө баян ургасын түлөө тэмсэжэ эхилээд, 3 мянга гаран гектар газар дээрэ саһа тогтоогообди.

Мүнөө бидэнэр полевой хүдэлмэри эхэлһээр һара шахуу боложо байнабди. Эртын борнойлго, дисковани, лущени, хахалалга гэхэ мэтын таригын урда тээхи хүдэлмэринүүд эт болзортоо, шанар һайнтайгаар үнгэргэгдөө. Эртын борнойлгые гурбан-дөрөөдөө 5 үдэр соо хэжэ дүүргэһэн байнабди. Тиигээд эртын орооһото культурануудые тарижа дүүргээд, мүнөө оройн культурануудай тарилгада бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Эртын ороoһото культуранудаа хэрээһэлүүлэн таряабди.

Манай бригадада эрхим ажалаараа гурхаһан механизаторнууд олон. Жэшээлхэдэ, «С-80» маркын трактор дээрэ ажалладаг тракторист Петро Завражный газар хахалхадаа үдэр бүри хоёр нормо һайн шанартайгаар дүүргэнэ. Нүхэр Завражный урдань Улан-Удын механизированнэ шэлэй заводто хүдэлмэрилжэ байһанаа энеэрээд, шэнэ мэргэжэл—трактористын мэргэжэл шудалаа. Тэрэ мүнөө гансаньe бригада соогоо бэшэ, совхозой бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ехэ хүндэтэй болонхой. Мүн партиин уряагаар ерэһэн тракторист Афанасий Леонов үдэр бүриингөө даалгабарине нэгэ хахад, хоёр дахин дүүргэнэ. Манай бригадада партиин уряагаар ерэһэн 20 гаран хүнүүд бии. Тэдэнэр совхозой хуушан хүдэлмэришэдһөө дутуугүйгөөр ажалдаа һайнаар хүдэлмэрилнэ. Манай бригадын агроном Таисья Борисовна Мальцито гэгшын оролдосотойгоор, үнэн зүрхэнһөө ажалладагыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүнөө манай поли дээрэ ерээ һаа, Таисья Борисовнагай эрхимээр ажаллахые харахат. Нүхэр Мальцито мүн лэ партиин уряагаар ерэһэн залуу комсомолка юм.

Иигэжэ бидэнэр, партиин уряагаар ерэһэн залуушуул ороoһо таряанай, хүдөө ажахын бусад культурануудай баян ургаса ургуулхын талаар мүнөөнһөө тэмсэжэ захалабди.

Владимир Лапин, племенной хонидой Боргойн совхозой тракторно-таряанажалай дүрбэдэхи бригадын бригадир.

Хараалһан хэмжээ-ябуулгануудые болзорһоонь урид дүүргэхэ

Курумканай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые туйлай ехэ дэбжэлтээр угтаһан байна. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ тухай партиин хараалһан программые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэдэнэр бүри ехэ хүсэтэйгөөр хүдэлмэрилжэ эхилэнхэй.

Партиина болон колхозниігуудай суглаанууд дээрэ партиин Центральна Комитедэй январска Пленумэй тогтоол зүбшэн хэлсэгдэжэ, малажалай ашаг шэмэ үгэлгые саашадань ехэдхэхэ талаар тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые зохёобо. Манай колхоз 1954 онойхитой сасуулхада 1960 ондо 4 дахин ехэ нооһо, 2,5 дахин ехэ һү, 2 дахин ехэ мяха абадаг болохо гэжэ хараалаа. Манай аймагай эрхэ байдалда малажалай гол һалбари хони үсхэбэрилгэ гэжэ мэдэрэгдэһэн байна. Энэ хадаа ниилээд ашагтай һалбаримнай болохо байна. Тэжээлэй база байгуулгада кукуруза ехэхэн һуури эзэлхэ болоно. 1960 ондо кукуруза 1000 гектарта таригдаха юм.

Партиин ЦК-гэй Пленумэй табиһан зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ коммунистнууд ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Колхозоймнай малажал дээрэ 33 коммунистнууд хүдэлмэрилнэ.

Нүхэр С. А. Цыбиковэй даадаг һүнэй-товарна фермын хүдэлмэри яһала һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Тус фермэдэ нёдондо энэ үеынхидэ орходоо һү һаалга хоёр дахин ехэ болоо. Фермэ болбол колхозой правлени болон партиина организациин дамжуулгын Улаан туг барижа байнхай.

Колхозой тэжээл бэлэдхэлэй бригадые коммунист Бадалаев хүтэлбэрилнэ. Энэ бригада тэдэнэй урда табигдаһан зорилгые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Үбэлэй үедэ тошон халяажа, ехэ мүлһэ суглуулаа. 1300 гектар газар уһаланхай. 560 гектар талмай үтэгжүүлэгдэхэ юм.

Үбэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо хонишодой отарануудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ КПСС-эй айкомой гэшүүн нүхэр Рабжиновай отара түрүү һуури эзэлнэ. Тус отарынхид хонидоо гарзагүйгөөр, тобир тарганаар ондо оруулжа байна. Отарань 400 хонитой. Мүнөө 300 гаран хурьгад абтаад, гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Тэдэнэр үшөө 100-һаа доошо бэшэ хурьгадые абаха юм.

КПСС-эй гэшүүн һаалишан Дарима Раднаева һү һаалгаар һайн үрэ дүн харуулна. Тэрэ хадаа үнеэн бүриһөө 609 литр һү һаагаад байна. Тэрэшэлэн коммунистка Намдаковагай даадаг гүүртынхид муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Партиин гэшүүд, луговодууд нүхэд Бурлаев, Рабжинов гэгшэд үнэн сэхэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Тэдэнэр тошон халяажа, мүльһэ ехээр хүргэһэн аад, мүнөө тэрээгээрээ, мүн уһа хаагаад, сабшалангайнгаа газар уһалжа байна.

Д. Шагдаров, Курумканай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь.

Һаалишад дүй дүршэлөө халан абалсана

Үргэн ниитэ колхозниігуудай, механизаторнуудай дунда хүдөө ажахын наукын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ партиин Хэжэнгын айком ехэхэн анхаралаа хандуулна. Эндэ һара бүридэ колхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй семинар үнгэргэгдэдэг болоо. Тэдэ семинарнууд дээрэ машинно-тракторна станцинуудай мэргэжэлтэд кукуруза болон хүдөө ажахын бусад культурануудые тарижа ургуулха агротехникэ тухай лекцинүүдые уншадаг байна.

Һаяхан КПСС-эй айкомой үүсхэлээр Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо Хэжэнгын МТС-эй харьяата колхозуудай түрүү һаалишадай зүблөөн болоо. Энэ зүблөөндэ хамта 70 гаран хүн хабаадалсаһан байна. Зүблөөндэ хабаадагшадта Бурят-Монголой зооветинститудай кафедрые даагша, хүдөө ажахын наукануудай кандидат А. А. Александрова үнеэнһээ һү һаалгые яажа дээшэлүүлхэ тухай лекци уншаа. Удаань олон һаалишад хүдэлмэриингөө дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгөө.

—Энэ жэлдэ манай гүүртын һаалишад тугалнуудые түрүүшынхеэ түлигдэдэггүй байрада байлгажа түлжүүлхэ арга хэрэглэжэ байна.—гэжэ һаалишан Мыдыгма Юмдылыкова хэлэбэ. Харин энэ аргаар түлжүүлэгдэһэн тугалнуудай һураггүй һайн бэетэй, шэрхи малнууд боложо байна. Урда жэлнүүдэйхидэ орходоо һү һаалгамнайшье горьтойгоор дээшэлээ. Би ажахын энэ жэлэй 6 һара соо даажа байһан үнеэн бүриһөө 600-гаад литр һү һаагааб. Манай бусадшье һаалишад һү һаалгаяа горьтойхоноор дээшэлүүлжэ байна. Энэ жэлдэ гүүртээрээ үнеэн бүриһөө 1200—1300 литр һү һааха уялга абаабди.

Зүблөөн дээрэ мүн «Заветы Ильича» колхозой һаалишан А. Филиппова, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Б. Цыбикова болон бусад 15 хүн үгэ хэлэжэ, дүй дүршэл тухайгаа ба саашанхи зорилгонууд тухайгаа хөөрэжэ үгөө.

Һаалишад энэ зүблөөн дээрээ ажахын үнгэрэгшэ хахад жэл соо һааһан һүнэйнгөө дүнгүүдые гаргаа. 6 һара соо МТС-эй харьяата колхозуудта хамта 300-гаад мянган литр һүн һаагдаа гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 132 мянган литр һүн үлүү ехээр һаагдаһан байна.

Энэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Балханов хабаадалсажа, «Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай партиин ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүд ба һүнэй-товарна фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй саашанхи зорилгонууд» гэһэн элидхэл хэлээ.

Удаань һаалишад энэ жэлдэ һү һаалгаяа үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 1,5 дахин дээшэлүүлхэ уялга абаад, Чесаныи МТС-эй харьяата колхозуудай һаалишадые социалистическэ мүрысөөндэ уряа. Хэжэнгын МТС-эй харьяата колхозуудай һаалишад һү һаалгаар 1960 ондо дүүргэхэ түсэбөө уридшалан, 1957 ондо дүүргэхэ гэһэн шиидхэбэри баталан абаа.

А. Шулунов, П. Содбоев.

Колхознигой үүсхэл

Кударын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз энэ хабар 200 гаран гектар талмайда кукуруза тариха байна. Кукуруза тариха участогууд наруули, үрэжэлтэй хүрьһэтэ газарта шэлэгдэжэ олдоод, тэндэ тарилгын урда тээхи агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд үнгэргэгдэжэ байна. Бэлэдхэлэй энэ үедэ колхозниігууд ажалай эдэбхи гаргажа, кукурузын баян ургаса хуряахаар шиидэнхэй. Мүн эндэхи колхозниігууд квадратно-гнездовой аргаар, агротехническэ болзор соо тарихада кукуруза һайнаар ургадаг юм гэжэ хүршэ колхозой гэшүүн Пепеляевай дүй дүршэлһөө мэдэдэг болонхой. Тиигэжэ Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Василий Егорович Гребенщиков 11·рядтай морин дисковэ сеялкэ квадратно-гнездовой аргаар кукуруза тариха болгожо тааруулаа. Хоорондоо 70—70 сантиметр зайтай гурбан диск үлөөгөөд, 70 сантиметр ябаад лэ, 2-һоо 6 хүрэтэр ороoһо унагаадаг түхеэрэлгэ сеялкын мөөртэ тодхогдоһон байна. Гадна, сеялкын шэгнүүр хүнгэн боложо, халаан соогоо 4 гектар нормотой һаа, 5—6 га хүрэтэр тариха бүтээсэтэй болохо юм. Тэрэшэлэн кукурузын үрэһэ гараар тариха зэбсэг бэлэдхэгдэжэ байна.

Гэбэшье, кукуруза ургуулха комсомольско-залуушуулай звено даалгагдаһан участогуудтаа мүртэй хүдэлмэри хэнэгүй. Тэрэшэлэн, Ехэ-Кударын МТС-эй главна агроном Журавлёв колхозой кукуруза ургуулха тушаа туһаламжа үзүүлнэгүй.

Ф. Хандархаев.

Студентнэр колхоздо туһална

Суббото... колхозой клубые даагша залуушуулай туһаламжатайгаар клубайнгаа байшангые шэмэглэнэ, түхеэрнэ.

—Теэд клубаа сэбэрлэхэ гоёохоншье зүбтэй. Мүнөө үдэшэ манай колхозые шефтээ абаһан пединститудай коллективэй студентнэр ерэхэнь ха юм,—гэжэ клубай хажуугаар правлени тээшэ ошожо ябаһан хоёр һаалишад хөөрэлдэнэ.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ пединститудай коллектив Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозые шефтээ абаһан юм. Институдай партийна эхин организациин хүтэлбэри доро табигдаһан шефскэ туһаламжын түсэб соо колхоздо ниилээд ехэ туһаламжа үзүүлэгдэхээр хараалагдана. Колхозниігуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, колхозой клуб, улаан булангуудые, полевой стануудые шэмээн гоёолсохо, лозунг, плакадуудые зуража үгэхэ, уранһайханай концертнүүдые эмхидхэхэ, малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь туһалалсаха гэхэ мэтын хэмжээ-ябуулганууд оролсоно.

Тиин студентнэр-комсомолецууд зунайнгаа амаралтын үедэ шефтээ абаһан колхоздоо 10—10 үдэр хүдэлмэрилхэ гэһэн шиидхэбэри хамтынгаа суглаан дээрэ гаргаһан байна.

Һаяхан субботодо институдай коллектив абаһан уялгануудаа бэелүүлэн тус колхоздоо ошожо ерээ. Энэ үдэр физико-математическа, биологическа факультедүүдэй нэгэдэхи ба хоёрдохи курсын студентнэр, 8 багшанар хамта 130 хүн колхоз ошоо. Тэдэнэр хүрэһэн үдэшэндөө колхозой клубта концерт харуулжа, колхозниігуудые баясуулаа.

Үглөөдэрынь студентнэр ой модондо гаража, түлеэ бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлмэрилөө. Нэгэ үдэрэй туршада тэдэнэр 400 кубометр түлеэ колхоздо бэлдэжэ үгэһэн байха юм.

Студентнэр ба багшанар шефтээ абаһан колхоздоо зорюулан өөһэдынгөө дундаһаа номуудые суглуулжа, 500 хэһэг номтой библиотечкэ бүридхэһэн юм. Тиин энэ ошолгондоо институдай багша нүхэр Буинов өөрынгөө коллективэй зүгһөө бэлэг болгон тэрэ библиотечкэеэ колхоздо барюулһан байна.

Мүн институдай марксизм-ленинизмын кафедрын доцент М. П. Хабаев колхозой үүлтэртэ малай һүнэй-товарна фермэдэ ошожо, уласхоорондын асуудалаар һаалишадта лекци уншаа.

Колхозой правлени ба партийна эхин организаци студентнэртэ ба багшанарта туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө халуун баяр хүргөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: пединститудай багша нүхэр Буинов колхоздо бэлэг болгон асарһан библиотекэеэ партийна организациин секретарь нүхэр Б. Цыреновтэ барюулжа байна.

А. Батуевай фото-текст.

Шэнэ номууд

Республикын номой магазинууд болон киоскнуудта шэнэ номууд олоор абтаад, наймаанда гаргагдаба. Тэдэнэй тоодо :

Т. Попова ба бусад—Хүгжэмэй формонууд ба жанрнууд. 8 түхэриг 60 мүнгэтэ.

С. Маршак—Мистер Твистер. Бурят-монгол хэлэн дээрэ. 50 мүнгэтэ.

Н. Иноземцев—Германска асуудал ба американска империализм. 7 түхэригтэ.

М. Н. Молонов, С. И. Дуб—Резиновэ нааданхайнуудые үйлэдбэрилгэ. 4 түхэриг 50 мүнгэтэ.

М. М. Пришвин—Ойн эзэн. 4 түхэриг 65 мүнгэтэ.

Малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ арга боломжонууд хэрэглэгдэнэгүй

...рэлгээ татама уужам салуу Эгэ-Булган талаһаа зүүлжээ аяар ...ын шэнэһэтэ тайгын уһаар элбэг ...им мүрэнһөө холо саана хүрэтэр ...уның аймагай газар дайда оршобайна. Эндэхи газар дайда гол ...ходоор, уһа нуурнуудаар элбэг, ...дөө саһан горьтойгоор орожо, ...артаа ехэ ниигтэй байдаг юм. ...эһээ сабшалан, бэлшээринь ган...шагиньe жэлдэ муу бэшэ ургаса ...эг, мүн ниигнойто барисатай ха...шоройлиг хүрьһэтэй таряалангай ...гүбээнүүдтэй. Әгээл нимэһээ ...малажалые эрхилхэдэ, тэрэнэй ...шэмые дээшэлүүлхэдэ ехэ арга ...ломжонуудтай, таарамжатай зо...юм. Эндэ олон жэлдэ малажал ...э хүдэлмэрилжэ, алдар солотой ...олон колхозниігууд олон.

...артиин Центральна Комитедэй ...ябрьска Пленумэй тогтоолой га...һаа хойшо эндэхи колхозни... ниитынгээ адуу малай тоо ...йе олоноруулжа, үүлтэрынь ...аруулхатаяа хамта ашаг шэ...ь дээшэлүүлхын тула горьтой ...мэри хэһэн байна. Тэдэнэр нэн ...идэ малдаа бардам хүрэхэ тэ...эй база байгуулхын тулада ...хүдэлмэри хээ. Ажалдаа зоотех...кэ наукын һургаал заабари, ...ай шэнэ онол арга, түрүүшүү...баян дүй дүршэл нэбтэрүүлээ. ...эйнгээ ашаар, Сосновско МТС-... харьяата колхозууд малайнгаа ... шэмые ниилээд дээшэлүүлжэ...һан байна. Тус МТС-эй ...ата колхозууд 1953 ондо ... бүриһөө 400 гаран литр һү ...н байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ ... зэргээр 640 литр һаагаа. Тии... «Улаан туяа» колхоз (түрүү...энь нүхэр Бадмаев) 814 литр, ...нковой нэрэмжэтэ колхоз (тү...гшэнь нүхэр Цыдыпов) 814 ... «Коминтерн» колхоз (түрүү...энь нүхэр Ширапов) 739 литр һү үнеэн бүриһөө һааһан байна. Маленковой нэрэмжэтэ колхозой эрхим һаалишад Ц. Намжилова, Д. Базарова, Ц. Балданова, «Улаан туяа» колхозой һаалишад Е. Чимитова, Я. Раднаева, Ц. Цибикова болон бусад нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1100—1471 литр һү һаагаа. Эдэ һаалишад ажахын жэлэй эхинһээ хойшо үнгэрэгшэ 6 һарын турша соо үнеэн бүриһөө 400—800 литр хүрэтэр һү һаагаад байна, жэлэй дүүрэтэр 1200—2100 литр һааха гэжэ шиидэнхэй. Тус МТС-эй харьяата Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коминтерн», «Путь Сталина» колхозуудта нимэ һаалишад олон.

Иимэ амжалтануудые хайшан гэжэ туйлажа байһан тухайнь Маленковой нэрэмжэтэ колхозой жэшээ дээрэһээ тобшоор хаража үзэебди. Энэ колхоздо тэжээлэй база тухай асуудалай шиидхэгдэжэ эхилһэнэй ашаар үбэлжэлгын үедэ үнеэд бэлшэхэеэ болижо, зүбөөр эдеэлүүлэгдэн һаагдадаг болонхой. Һаамхай үнеэдэй тэжээлэй рационо үбһэ, зелёнкоһоо гадна, силос, хартаабха, концентрат оруулагдана. Колхозой һаалишад Сосновско МТС-эй зоотехник Б. М. Доржиевай хүтэлбэри доро тугалнуудые эхэһээнь һалгаажа, хүйтэн байрада байлгажа түлжүүлдэг, үнеэдээ үбэл зунгүй, хабар намаргүй сүүдхэдээ гурба дахин һаадаг болоо. Иигэжэ тус колхоз 6 һарын туршада үнеэн бүриһөө 403,1 литр һү һаагаад, жэлэй эсэс хүрэтэр 1100 литр һааха арғатай болонхой.

Малай ашаг шэмые дээшэлүүлгэ аймагай бүхы колхозуудта адли бэшэ, олохон колхозууд бии байгаа арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэжэ, үнеэдһээ һү һаалгые ехэ болгоногүй. Эгэтын МТС-эй харьяата колхозууд ниитынгээ малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар, нүгөө МТС-эйнгээ колхозуудһаа холо гээгдэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ Эгэтын МТС-эй харьяата колхозууд үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 469 литр һү һааһан, тиихэдэ Молотовой, Ворошиловай нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозууд 380—480 литр һааһан байна. Теэд мүнөөшье жэлдэ эдэ колхозуудта һү һаалгые дээшэлүүлхэ талаар ямаршье хубилалта болоогүй, харин ажахын жэлэй хахадай үнгэрбэшье, Эгэтын МТС-эй харьяата колхозууд үнеэн бүриһөө дунда зэргээр оройдоо 169,6 литр һү һаажа, һү һаалгаар жэлэйнгээ түсэбэй табанайнь нэгэ хубиие дүүргээ. Тиихэдэ жэлэй эхинһээ хойшо 6 һара соо «Коммунизм» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Раднаев) 123,1 литр, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Санданов) 148,4 литр, Молотовой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Банзарон) 167,1 литр һү үнеэн бүриһөө һаагаад байна.

Эгэтын колхозуудай малайнь ашаг шэмэ юундэ багаб, али нүгөөдүүлһээ муу байдалтай, арга боломжоор ядуу, адууһа малайнь үүлтэр муу гээшэ гү гэжэ асуухаар болоно. Үгы, тиимэ бэшэ. Харин Эгэтын колхозуудай малайнь бэлшээри, сабшалан һайн, нарин ногоотой, мүн арга боломжоороршье, адууһа малынь үүлтэрээрээшье бусад колхозуудһаа дутуугүй юм. Гээгдэлэйнь гол шалтагаан юуб гэхэдэ, эндэхи колхозууд малдаа тэжээл дутамагаар бэлэдхэнэ, тиихэ мүртөө үнеэдһээ һү ехээр һаахын түлөө тэмсэл һулаар ябуулна, малшадай хүдэлмэридэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл, ажалай шэнэ онол арганууд муугаар хэрэглэгдэнэ. Мүн һаалишадай хүдэлмэриин эмхидхэл муу. Нэгэ һаалишанда хорёод үнеэд хүрэтэр даалгагдана. Гадна, һаалишад буруу, тугалнуудаа харалсадаг юм. Һаалишад ехэнхидээ үбһэ тэжээлээ зөөдэг, малаа ээлжээлэн адуулдаг, тиигэжэ бүхэли үдэртөө ажал хэһэнэйнгээ һүүлээр үдэшэлэн үнеэдээ һаадаг байна. «Коммунизм», Карл Марксын, Молотовой, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай олонхи гүүртэнүүдтэ нимэ баримтанууд үзэгдэнэ.

—Үбэл, үдэрэй богонидо хүдэлмэрээ хүсэжэ ядаһаар үнеэдээ үдэртөө гурба дахин һааxаһаа байтагай заримдаа хоёршье һаажа үрдигшэгүйбди,—гэжэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Үлзытэ гэжэ газартахи гүүртын ахалагша һаалишан Ч-Х Цыденова хөөрэнэ. Энэ гүүртэдэ һаалишадай ажал үнэхөөрөөшье муугаар эмхидхэгдэнхэй. Хоёр жэлэй саада тээ энэ гүүртэ һү ехээр үгэдэг үнеэдэй гүүртэ болгогдоһон байгаа. Теэд колхозой правлениин эхилһэн хэрэгээ дүүргэнгүй орхижорхиһон дээрэһээ тус колхоз үнеэдһээ һү һаалгые дээшэлүүлээгүй. Энэ гүүртэ болон бусадшье гүүртэнүүдынь үбһэ тэжээлээр яһала элбэг, малдаа 4—6 килограмм хүрэтэр ороoһо таряа эдюулдэг байбашье, һаалишад 6 һарын турша соо тус бүридөө 67—211 литр һү үнеэн бүриһөө һаагаа. Жэшээлхэдэ, һүтэй үнеэдэй гүүртын һаалишад Ц-Х. Цыденова, Д. Цыремпилова гэгшэд оройдоо 193—211 литр һү үнеэн бүриһөө һаагаад байна. Тус колхоз ажахын жэлэй түрүүшын хахадта оройдоо 148,3 литр һү үнеэн бүриһөө һаагаа. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, нэн түрүүн тус колхоздо үнеэдһээ һү ехээр һаадаг болохын тула ямаршье хүдэлмэри хэгдэнэгүй, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Санданов ба МТФ-е даагша нүхэр Алдаев гэгшэд энэ шухала хэрэгтэ тон харюусалгүйгөөр хандана. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, һаамхай үнеэдээ зүбөөр эдеэлүүлхэ арга боломжотой байбашье, энэ хүдэлмэри эмхидхээгүй. Тус колхоз соломоёо хэрэглэнэгүй, мүнөө хүрэтэр полинууд дээгүүр хэбтүүлнэ. Мүн амбаарайнь газаагуур таряанайнь һүүл саһа уһанаар зууралданоод, гутажа байна. Теэд таряанайнгаа һүүл буйлуулжа үнеэдтээ эдюулнэгүй, тэрэниие хайша хэрэг газарта бүхэлеэр хаяжа малдаа үгэнэ. Мүн концентрадшье элбэгтэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ 200 тонно силос дараһан аад, тэрэ силосоо мүнөө хүрэтэр үнеэдтээ эдюулжэ эхилээдүй. Үлзытын гүүртэ шадар дарагдаһан силосэйнгээ нүхэ һаяхан нээһэниинь силосынь үжэжэ гуташаһан байгаа. Хэрбээ арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, үнеэдээ һайнаар эдеэлүүлжэ, һаалишадай ажал зүбөөр эмхидхэжэ шадаад байбал нимэ бага һүн һаагдахагүй байгаа.

Һү ехээр һаахын түлөө социалистическэ мүрысөөн һаалишадай дунда ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энээниие эмхидхэн хүтэлбэрилхэ ёһотой колхозой партийна организаци, тэрэнэй секретарь нүхэр Жигжитов энээндэ хайша хэрэгээр хандажа, гүүртэнүүдэй, мүн һаалишадай хоорондо социалистическэ мүрысөө хүсэд һайнаар эмхидхэнэгүй. Һаалишад ажахынгаа һара бүхэнэй дүнгүүдтэй танилсуулагданагүй. Малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри парторганизаци һулаар ябуулна. Агитаторнуудай хүдэлмэрилдэггүй дээрэһээ һаалишадынь партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолтой хүсэд танилсуулагдаагүй байха юм.

Тус МТС-эй харьяата «Коммунизм», Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудта эндэхиһээ дээрэ бэшэ байдалтай. Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ехэ үүргэ ээлхэ ёһотой байгаа. Гэбэшье, Эгэтын МТС-эй ахалагша зоотехник нүхэр Чебунин, мүн колхозуудтахи зоотехнигүүд тон муугаар хүдэлмэрилнэ.

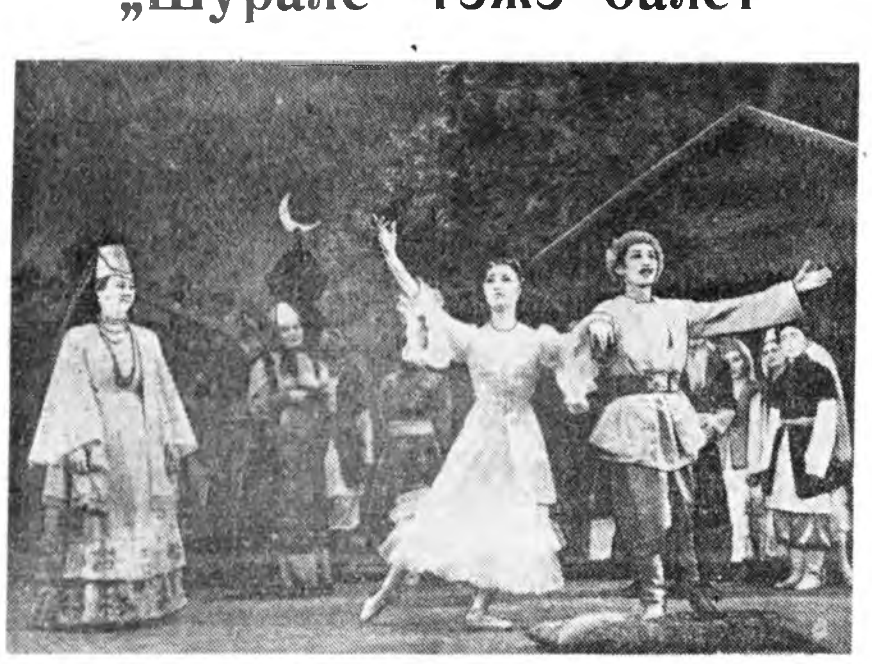
—Нүхэр Чебунин жэлдээ нэгэ-хоёр дахин ерэбэшье, малымнай харахаһаа бэшэ юумэ хэлэгшэгүй, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ тухай зүбшөөл, заабари үгэдэггүй юм,—гэжэ Молотовой нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи гүүртые даагша, һаалишан Батуева хөөрэнэ. Үнэхөөрөө нүхэр Чебунин колхозуудта хүдэлмэрилжэ байһан зоотехнигүүдтэ, малшадта туһалхын орондо колхозуудые, гүүртэнүүдые зайхаһаа бэшэ хэрэг бүтээнэгүй. Зарим колхозуудта һүнэй тоо бүридхэл муугаар хэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо һаалишад һааһан һүсэ өөһэдөө хэмжэдэг, дэбтэртэнь бэшэдэг байна. МТС-үүдэй харьяата колхозуудта үнеэд тугалһаа һалгаагдажа һаагдадаг болобошье, зарим колхозуудта үнеэд мүнөө болотор үдэртөө гурба һаагданагүй. Нүхэр Чебунин эдэ бүгэдые мэдэжэ байгаад, колхозуудай правлениүүдтэ эрилтэ хэнэгүй. МТС-эй главна ветврач нүхэр Загузин «малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ минии хэрэг бэшэ» гэжэ һанадаг дээрэһээ энэ асуудалые һонирходогшьегүй байха юм.

Малай ашаг шэмые дээшэлүүлгэдэ тэжээлэй бата бэхи база шиидхэхы һуури эзэлнэ. Тиимэһээ энэ асуудалые амжалтатайгаар шиидхэхын тула ороoһото ба тэжээлэй үнэтэ культура болохо кукурузые ехээр тарижа ургуулдаг болохо тон шухала. Гэхэ зуура, Эгэтын МТС-эй харьяата Молотовой, Сталинай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд кукуруза тарилгада ямаршье бэлэдхэлгүй һууна. Молотовой, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Банзарон, Санданов гэгшэд кукуруза тарилгые хайшан гээл һаа багаар түсэблэхые оролдоно. Жэшээлхэдэ, Молотовой нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэлдэ 200 гектар газарта кукуруза тарихаар хараалаад, тэрэнэй тарилгые табан жэлэй хугасаа соо оройдоо 300 гектар хүрэтэр үргэдхэхэ гэжэ шиидэнхэй. Тиихэдэ 1960 ондо колхозой гансахан һаамхай үнеэдынь 900 толгой болохо байна. Иимэ түсэблэлгэ малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ мүнөөнэй эрилтые ханганагүй.

Эгэтын колхозууд эбэртэ бодо малһаа абтадаг ашаг шэмэ ехэ болгохын тулада дээрэ хэлэгдэһэн дутагдалнуудаа дары зайсуулжа, бии байгаа арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэхэ ёһотой.

Ц. ДАНДАРОВ, манай корреспондент.

„Шурале“ гэжэ балет

Гүрэнэй Бурят-Монголой Ленинэй орденто оперо ба баледэй театрын коллектив Майн нэгэнэй һайндэртэ зорюулан «Шурале» (леший) гэжэ балет-сказка городой ажалшадта харуулба.

Энэ балет татарска арадай үльгэр, сказкануудай удхаар зохёогдоһон юм. Хүгжэмэйнь автор—залуу композитор Ф. Яруллин. Баледэй либреттые либретист Файзи, балетмейстер Якобсон гэгшэд бэшэһэн байна.

Баледэй гол рольнуудта: Сюимбике, шубуун-басаган—РСФСР-эй габьяата артистка Л. Сахьянова, Батыр—БМАССР-эй габьяата артист—Ц. Бадмаев, Шурале—артист В. В. Бадиев, худын түрүү—артист Н. И. Кондрашкин, худагын түрүү—БМАССР-эй габьяата артистка Ю. Семенова, Галта шолмо—БМАССР-эй габьяата артистка А. Б. Тогоноева, Шайтан — артист В. М. Дамбуев, адын үхибүүн—артист П. Аюржанаев болон бусад энэ баледэй зүжэгтэ хабаадалсана.

Театрын главна балетмейстер М. С. Заславский энэ баледые зүжэг болгон найруулжа табиһан байна. БМАССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша, уранзурааша А. И. Тиминэй эскизээр сценэнь гоёогдобо. Спектакль ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүжэгэй нэгэ сценэ.

С. Доржиевай фото-текст.

Калининай нэрэмжэтэ колхоздо

МҮРЫСӨӨНДЭ ТҮРҮҮЛБЭ

Колхозой правлени болон партийна эхин организаци хонишодой дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүн гаргаба. Ажахын жэлэй 6 һарын дүнгүүдэй ёһоор залуу хонишон Б. Чойжинимаевагай хүтэлбэрилдэг түлгэнүүдэй отара түрүү һуури эзэлбэ. Энэ отарынхид харууһалжа байһан бүхы 618 түлгэнүүдээ нэгэшье хоролтогүйгөөр үбэлжүүлһэн байна. Хоёрдохи һуурииие Б. Тудуповай бүлын харууһалдаг отара эзэлээ.

һҮ һААЛГАЯА ДЭЭШЭЛҮҮЛНЭ

Цыбик-Ханда Цыремпилова олохон жэл һаалишанаар ажаллана. Мүнөө жэлдэ колхозой правлени дүршэлтэй болоһон Цыбик-Хандые племенной фермэдэ һаалишан болгожо эльгээһэн юм. Нүхэр Цыремпилова бүхы арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, үнеэн бүриһөө 3500—3500 литр һү һаахаб гэһэн уялга абаһан байгаа. Мүнөө үнеэн бүриһөө 1122 литр һү һаажа, 148 литр һү нэмэлтэ түлбэридэ абаха болобо.

Тэрэшэлэн һаалишан Норжима Мункуева үнеэн бүриһөө 428 литр һү һаажа, нютагай үүлтэрэй гүүртэнүүдэй һаалишадай мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ.

СЕМИНАР ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Партийна организаци агитаторнуудай семинар һаяхан үнгэргэбэ. «Хабарай тариалгын үедэ агитаторнуудай зорилго» гэһэн асуудалтайгаар энэ семинар үнгэрөө. Мүн «Уласхоорондын байдал тухай» лекци уншагдаа. Һүүлээрнь агитаторнууд өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэлдэбэ.

Р. Будаев.

Сэлэнгэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ Венгриин Министрнүүдэй Совдэй эльгээһэн бэшэг

БУДАПЕШТ, майн 1. (ТАСС). Советскэ Союзай Министрнүүдэй Советтэ Венгерскэ Арадай Республикын правительствын эльгээһэн бэшэг мүнөөдэр хэблэлдэ толилогдоо. Венгерскэ Арадай Республикын Министрнүүдэй Совдэй түрүүлэгшэ Андраш Хегедюш тус бэшэгтэ гараа табиба. Бэшэг соонь ингэжэ хэлэгдэнэ:

Атомна энергиие амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар шэнжэлэлгэ хүгжөөхын тула, бусад оронуудай хажуугаар Венгерскэ Арадай Республикада туһаламжа үзүүлхэ ба энэ талаар баян түрүү дүй дүршэлөө дамжуулан үгэхэ гэһэн Советскэ Союзай правительствын шиидхэбэриие венгерскэ арад, Венгерскэ Арадай Республикын правительство үнэн зүрхэнэй баяр баясхалантайгаар, угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр хүлеэн абаа.

Арбан жэлэй турша дотор сүлөөтэйгөөр ажаһуужа байхадаа, венгерскэ арад Советскэ Союзһаа һайн һайхан али бүхы туһаламжые нэгэтэбэшэ абаһан байна. Энэ ахадүүгэй туһаламжа—хадаа өөрынгөө сүлөөтэй бэеэ даанхай байдалые сахиха, политическэ, экономическа ба культурна дэбжэлтэ туйлаха арга венгерскэ арадта олгобо.

Советскэ Союзай хани барисаата шэнэ туһаламжа хадаа манай арадай ба эб найрамдалай бүхы лагериин хүсэнүүдые бэхижүүлгэдэ туһалха, научно-шэнжэлэлгые хүгжөөлгэдэ, үйлэдбэриин хүсэнүүдэй ургалтада, манай орон дотор социализм байгуулгада нилээд ехээр туһалха байна.

Советскэ Союзай Министрнүүдэй Совдэй шиидхэбэри хадаа атомна энергиие һандаргалта хэхын тула хэрэглэхые оролдожо байһан империалистическэ этэгээдүүдһээ тад ондоо, арадуудай хоорондо эбтэйгээр ажаһуухые Советскэ Союзай бүхы шадалаараа эрмэлзэжэ байһанай шэнэ гэршэ мүн. Энэ һайн һайхан туһаламжын ашаар, манай орон болбол арадай ажахые түргэнөөр хүгжөөхэ, арадай ажана байдалые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ атомай асари ехэ хүсые һаяар ашаглажа шадаха юм.

Венгерскэ Арадай Республикын Министрнүүдэй Совет имагта шухала шэнэ туһаламжын түлөө венгерскэ арадай баяр баясхалангые Советскэ Союзай арадуудта ба правительствода хүргэнэ. Энэ туһаламжа хадаа эб найрамдалые хангахын түлөө, арадуудай эбтэйгээр ажаһуухын түлөө Советскэ Союзаар толгойлогдоһон эб найрамдалай лагериин зэргэдэ улам эршэ зоригтойгоор тэмсэхэ гэһэн венгерскэ арадай эрид шанга дура хүсэлые бэхижүүлнэ.

Эльба дээрэхи уулзалгада американска талаһаа хабаадагшадай Москвада ерэлгэ тушаа

ВАШИНГТОН, майн 4. (ТАСС). «Эльба дээрэхи уулзалгада американска талаһаа хабаадагшадай» организациин 10 гэшүүндэ СССР-һээ США-да байдаг посольство Советскэ Союзда ошохо визэнүүдые үсэгэлдэр үгөө. Эльба дээрэ американска ба советскэ сэрэгүүдэй уулзаһаар 10 жэлэй ойтой дашарамдуулан үнгэргэгдэхэ суглаанда хабаадахын тулада тэдэнэр Москвада ерэхэ уряалтай болоһон байгаа.

Американска бүлэг ветерануудтай СССР-эй посол Г. Н. Зарубин уулзаа. Американска ветеранууд визэ түргэнөөр үгэһэнэйнь түлөө посолдо баясхалан хүргэхэ зуураа, маанадай Москвада ошолго американска ба советскэ арадуудай хоорондо барисаа һайжаруулгада туһалха гэжэ найдажа байһан тухайгаа элишэлэн мэдүүлээ. Г. Н. Зарубин хадаа замдаа һайн ябахыень, США-гэй ба СССР-эй арадуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаануудые бэхижүүлхэ хэрэгтэ амжалта туйлахыень американска ветерануудта хүсэһэн байна.

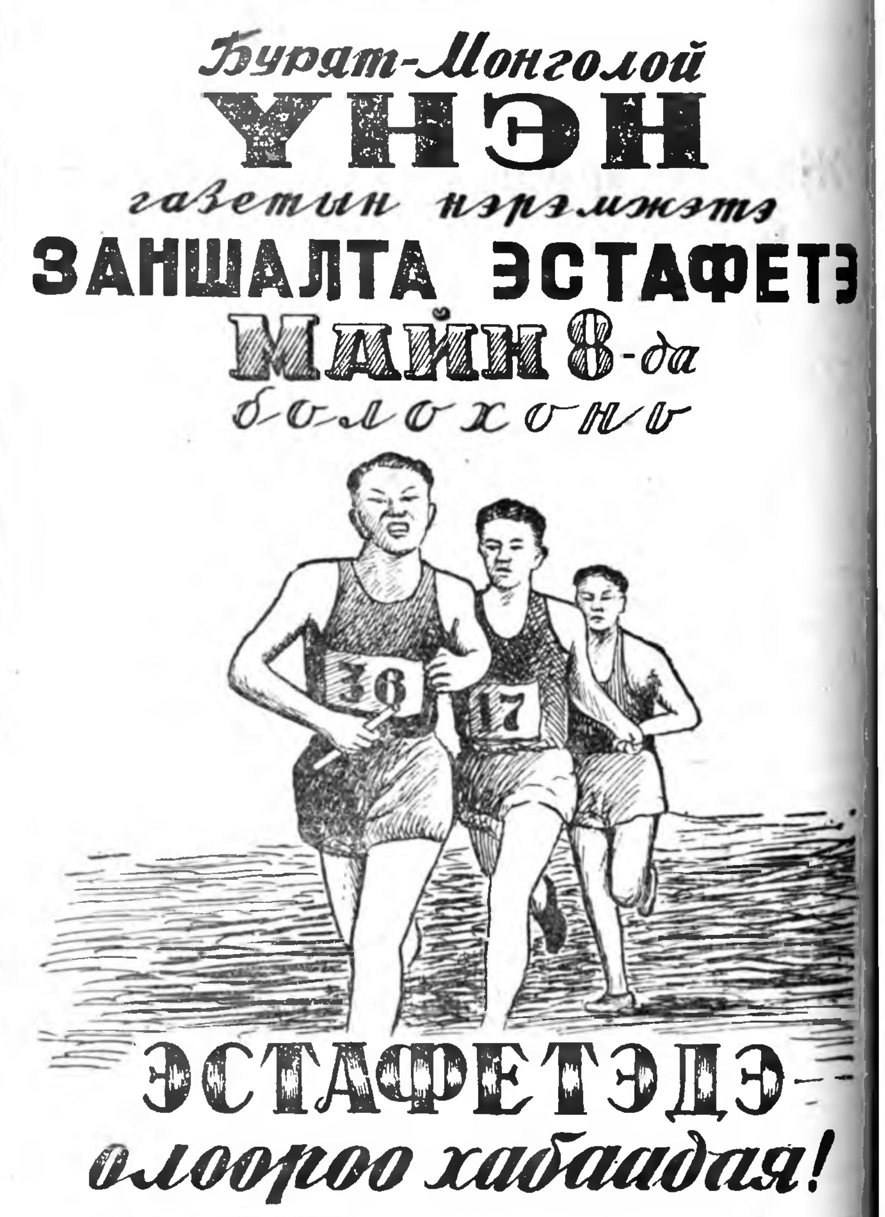
Японо-хитадай худалдаа наймаанай хэлсээн баталагдаба

ШАНХАЙ, майн 4. (ТАСС). Киодо Цусин агентствын дамжуулһанай ёһоор, Япониин худалдаа наймаанай бүлэгүүдэй түлөөлэгшэдэй ба КНР-эй худалдаа наймаанай делегациин хоорондо Токиодо боложо мүнөөдэр дүүрэһэн хөөрэлдөөнэй ашаар японо-хитадай худалдаа наймаанай шэнэ хэлсээн баталагдаа. Тэрэнэй ёһоор хоёр орон 30 миллион фунт стерлингын эд бараа бэе бэедээ худалдаха болоо.

Англида забастовконууд болоно

ЛОНДОН, майн 3. (ТАСС). Донкастерскэ нүүрһэнэй бассейнын шахтёрнуудай забастовко бүри үргэдэжэ байна. Энэ үдэшэ үшөө 45 мянга шахуу шахтёрнууд забастовко хэжэ эхилээ. 22 шахтада хүдэлмэринь зогсоогдоо. Урда Уэльсын гурбан шахтын 600 гаран шахтёрнууд забастовко хэһэн зангаараа. Забастовко хэгшэд салин хүлһэ нэмээхэ эрилтэ хэнэ.

Ротерем (Йоркшир графство) городто сталепрокатна заводой хүдэлмэришэд хүдэлмэриһөө гаргагдаһан нүхэрөө ажалдань дахин оруулха эрилтэтэйгээр хоёр неделиин турша соо забастовко хэжэ байна. Пресс Ассошиэйшн агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор хүдэлмэришэдэй эрилтэ хангахые заводой эзэд зүбшөөгөө.

Шэнэ барилганууд хэгдэнэ

★Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхоз энэ жэлдэ барилгын ехэхэн хүдэлмэри ябуулхаар хараална. Мүнөө барилгада хэрэглэгдэхэ модон бэлэдхэгдээд, зөөгдэжэ байна. Барилгын хүдэлмэриие түхэреэн жэлдэ таһалгаряагүй ябуулхын тулада тусхай бригада эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ 15 барилгашад оролсоно.

Мүнөө колхозой барилгашад Шабарта нютагтахи һүнэй-товарна фермэ шадар барилгын хүдэлмэри ябуулжа байна. Тэндэ малшадай байха һаруул һайхан гэрнүүд бодхоогдоно. Мүн Сүнхэрэг, Туясын заха гэжэ нютагуудта барилга хэгдэжэ байна.

★Хоринн аймагай «Победа» колхоздо ниитын малай байха типовой байрануудай барилга үргэнөөр ябуулагдана. Һаяхан тэндэ 50 толгой тугалай багтаха байра ашаглалгада оруулагдаа. Мүнөө тугалай, үхэрэй, хониной байранууд баригдажа дүү... гэгдэхэ дүтэлөө.

Мүн энэ жэлэй эсэс болотор ү... үхэрэй, хониной байранууд, зер... хранилищи, силос хадагалха хо... набтар башни баригдаха юм. Мү... тус колхоздо 10 хүнһөө бүридэһ... барилгын бригада хүдэлмэри... байна.

★Түнхэнэй аймагай Кырен... МТС-эй һуурин жэл ерэхэ тудам бо... босон түхэлтэй боложо байна. Тэ... дэ механизаторнуудай байха олох... байранууд, хоёр дабхар конторо ба... ригдажа, нёдондо ашаглалгада ору... лагдаа һэн. Тиин энэ жэлдэ меха... заторнуудай байха хамтын бай... автомашинын шулуун гараж ба ... сад барилганууд баригдаха юм. М... нөө барилгада хэрэглэгдэхэ мод... хүсэд бэлэдхэгдэнхэй.

Футболоор түрүүшын уулзалга

Майн 2-то БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ футболоор түрүүшын мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Эндэ транспортын «Локомотив», ПВЗ-гэй «Локомотивай» I, II, «Байкал» обществын I, II командануд, «Пищевик», «Динамо», «Звезда», «Мотор», «Урожай», «Буревестник» обществонуудай хамта 11 команда уулзаһан байна.

Үсэд шанга тулалдаанай ү... ПВЗ-гэй «Локомотив» обществ... нэгэдэхи ба хоёрдохи командан... финалда наадаха эрхэ олоо. Тиин ... хоёр команда түрүү һууриин тү... өөһэд хоорондоо мүрысөөд, нэгэд... командань 3:0 гэһэн тоотойгоор шү... һэн байна.

Н. Калинин.

ТВОРЧЕСКО ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМ ДЭЭРЭ

Бурят-Монголой композиторнуудай творчествые харалга һаяхан боложо дүүрэбэ. Дүрбэн үдэрэй турша соо үргэлжэлһэн энэ түрүүшын харалгада зургаан концерт табигдаа. Эдэ концертнүүдтэ элдэб зохёолнууд: дуунууд, романснууд; скрипкэ, виолончель, хуур, фортепиана дээрэ наадаха пьесэнүүд; симфоническа сюитэ, картина болон поэмэнүүд; духовой оркестрээр наадаха маршнууд; национальна инструментнүүдэй оркестрын аялга доро хоорой дуулаха зохёолнууд; үхибүүд болон залуушуулда зорюулагдаһан пьесэнүүд гүйсэдхэгдэһэн байгаа. Бурят-Монголой оперо ба баледэй театрын оркестр, дуунай ба хатарай национальна ансамбль, оперын солистнууд: Л. Линховоин, В. Лыгденова, К. Гомбоева-Языкова, А. Арсаланов, Н. Маторин, Л. Крахмальников болон бусад республикын эрхим артистнууд композиторнуудай творчествые харалгада хабаадалсаһан байна.

Бурят-Монголой искусствын декадын Москвада 1940 ондо болоһон сагһаа хойшо республикын олониитэ Бурят-Монголой бэлигтэй композиторнууд—Д. Аюшеев, Ж. Батуев, Б. Ямпилов гэгшэдэй хүгжэмые түрүүшынхеэ, бүхы талаһаань сэгнэхэ арга олоһон байна. Творчествые харалгын дүн хадаа профессиональна национальна культура байгуулагшадай нилээд ехэ амжалта туйлаһыень гэршэлжэ үгэнэ. Орёо бэрхэ инструментальна хүгжэмые бүри оролдосотойгоор шудалхые композиторнууд хүсэнэ.

Бау Ямпиловай зохёоһон симфоническа зохёолнуудынь һонирхолтой болоо. Зол жаргалта советскэ залуушуулай шэнжэ түхэл тэдэ зохёолнууд соонь элитээр харуулагдана. «Һалбаран бадарһан нютаг» гэжэ симфоническа сюитэ соонь түрэл нютагайнь үзэсхэлэн гоё байгаали, бэлиг түгэлдэр, золтой хүхюун залуушуулай шэнжэ түхэл харуулагдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ зохёогдожо дүүрэһэн энэ зохёолынь композиторай мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ, ородой хүгжэмэй классигуудай зохёолнуудһаа һургаал абажа байһыень гэршэлнэ.

Бурядай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаровай дурасхаалда зорюулжа, Б. Ямпиловай зохёоһон «Эпическэ поэмын» гүйсэдхэгдэхэдэ шагнагшад мүн лэ һонирхоо. Хаанай хуулиие бэелүүлжэ байгаа хархис муухай хүнүүдтэ эсэргүү бурят арадай эрхим хүбүүнэй баатарлиг тэмсэлынь тэрэ зохёол соонь харуулагданхай. Поэмэ соохи гол зүйлнүүдынь: нэгэ талаһаа эрэлхэг зоригто Доржи Банзаровай, нүгөө талаһаа бөөнэрэй шэнжэ түхэл зүбөөр гаранхай. Композитор поэмынгээ зарим хуубиие һайнаар гаргабашье, бүхы дээрээ урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэжэ шадаагүй. Һонирхолтой зохёол болохо энэ поэмээ үргэлжэлүүлхэ бэзэ гэжэ Б. Ямпиловта хүсэгдэнэ.

Харалгын үедэ гүйсэдхэгдэһэн Б. Ямпиловай дуунай зохёолнууд сооһоонь «Доржи Банзаров тухай баллада» онсо шалгарһан байна. Бас хоолойгоор дуулагдаха энэ зохёол гүнзэгы удхатай юм.

Композитор Ж. Батуевай зохёоһон хэдэ хэдэн зохёолнууд харалгын үедэ гүйсэдхэгдөө. Композиторай зохёоһон 4 бүлэгтэй колхозно сюитэ арадай творчестводо дүтэрхыгөөр, ойлгосотой, тодо һонороор бэшэгдэһэн байна.

Ж. Батуевай зохёоһон олон дуунууд дуулагдаа. «Үлгын дуун», «Инаг нүхэр тухай», «Эхэ орон тухай» дуунууд, «Бидэнэр эб найрамдалай түлөөбди» гэжэ хоорой сюитэ эрхим зохёолнуудай тоодо ородог юм. Тэдэ зохёолнуудынь ирагуу аялгатай, ойлгосотой дээрэһээ һайнаар шагнагдана. Үхибүүд болон эдир залуушуулда зорюулжа зохёол бэшэхэ хэрэгтэ композитор Батуев ехэ анхарал хандуулна.

Д. Аюшеевэй олохон зохёолнуудынь ирагуу аялгаараа хүнэй дура татана. Композиторай зохёоһон симфоническа 1-дэхи сюитэ, «Хуурнын дуун» гэжэ поэмын зарим хубинь, «Шамдаа», «Нүхэртөө», «Байгал», «Эрхим хүнүүдээ һунгахабди», «Амар мэндэ» гэжэ дуун болон романснууд һайн зохёолнууд болоо.

Үнгэрһэн харалга Бурят-Монголой композиторнуудай туйлаһан амжалтые элитээр гэршэлһэн байна. Зарим жанрнуудай талаар зохёолнуудые бэшэхэдээ композиторнуудай нилээд дүршэлтэй болоһыень харалга элирүүлээ. Гэхэ зуура, Бурят-Монголой композиторнуудай творчестводо үшөөл ехэхэн дутагдалнууд бии байна. Жэшээнь, Д. Аюшеевэй «Колхозой хабар» гэжэ симфоническа зохёол соонь ирагуу һайхан арадай аялга нилээд олон ушардаг. Тиибэшье ябууд дундаа, яаралтайгаар зохёогдоһон газарнууд үсөөн бэшэ. Б. Ямпиловай хэдэ хэдэн зохёолнууд, жэшээнь, скрипкэ дээрэ наадаха поэмэ, фортепиана дээрэ наадаха сюитын зарим хуби. Ж. Батуевай «Колхозно сюитын» 3 дахи, «Ургасада зорюулһан хатар» гэжэ скрипкэ дээрэ наадаха сюитын хоёрдохи хуби мүн лэ тиимэрхүү дутагдалнуудтай.

Республикын композиторнуудай зохёоһон дуунууд шагнагшадые ехээр һонирхуулжа үшөөл шадаагүй. Олохон дуунууд мүнөө үеын байдалые хурсаар харуулжа шадаагүй дээрэһээ шагнагшадай сэдьхэл хүдэлгэнэгүй. Ондо ондоо композиторнуудай аад, бэе бэеһээ юугээрээшье илгаагүй, адлирхуу дуунууд үшөөл зохёогдоһоор. Композиторнуудай творчестводохи гол дутуунуудынь юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, тэдэнэр арадай хүгжэмые үшөөл һулаар шэнжэлнэ. Тэдэнэр өөһэдынгөө национальна дуу болон танцануудые мэдэдэг байбашье, тэдээнэйнгээ ёһо гуримые шэнжэлдэггүй байна.

Гадна, олон зохёолнуудые шагнаад байхада, композиторнууд национальна хүгжэмэй гол удхые зүбөөр харуулхые оролдожо, классическа хүгжэмэй дүй дүршэлые зорюута хэрэглэнэгүй гээшэ ха гэжэ һанагдахаар болоно. Тиигэжэ композиторнууд өөһэдынгөө творческо арга боломжые багадхана. Хүгжэмэй культурын туйлаһан угаа ехэ амжалтые гүнзэгыгөөр шэнжэлэнгүйгөөр бурят-монголой национальна культурые һайнаар хүгжөөхын аргагүй юм. Республикын композиторнууд бодото арадай зохёол байгуулхадаа элитэ ехэ композиторнуудай, түбхын түрүүнлэ ородой композиторнуудай олон зуун жэл соо байгуулһан профессиональна искусствын ёһо заншалые хараадаа абалсажа, творческоор хэрэглэхэ зэргэтэй.

Профессиональна мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ гээшэ республикын композиторнуудай шухала зорилгонь болоод байна. Бурят-монгол арадай ажабайдалые зүбөөр харуулһан нэгэшье зохёолой мүнөө үедэ республикын оперно театрын сценэ дээрэ табигдадаггүй байһаниинь элитэ. Иимэ байдалые саашадаа тэсэхын аргагүй байна. Сценэ дээрэ наадагдаха хүгжэмтэ ехэ зохёолнуудые байгуулхын зорилгоор республикын Культурын министерство композиторнуудай Союзтай хамта ехэ ажал хэхэ зэргэтэй. Оперо хадаа хүгжэмэй туйлай орёо бэрхэ жанрынь мүн. Тиимэһээ иимэ орёо бэрхэ зохёол байгуулхын тула композиторнууд мэргэжэлээ ехээр дээшэлүүлхэ зэргэтэй. Классическа зохёолнуудые гүнзэгыгөөр шудалангүйгөөр энэ орёо бэрхэ зохёолые композиторнуудай байгуулхань бэрхэтэй.

Кадр тухай асуудалда республикын композиторнуудай Союз ехэ анхарал хандуулха зэргэтэй байна. Мүнөө, гол түлэб, оройдоол гурбахан композитор творческоор ажаллана. Харалга дээрэ Д. Дадуевай зохёоһон оройдоо хоёрхон дуун гүйсэдхэгдөө. Энэ баримта хадаа нүхэр Дадуевай творческо талаараа ургадаггүй байһые гэршэлэн харуулна. Гэбэшье, нүхэр Дадуев һайн зохёол бэшэхэ бүхы арга боломжотой. Шэнэ кадрнуудые бэлэдхэхэ гээшэ мүнөө шухала болоод байна. Композиторнууд олон болохын оронда, харин үсөөн болоһон байна. Хүгжэмэй училищиин дэргэдэ теоретико-композиторска отделени үгы байһаар. Композиторнуудые бэлэдхэхэ асуудалда үнэндөө хэншье һанаалаа табинагүй. Гэхэ зуураа, творческо бэлиг шадабаритай хүнүүд Улан-Удэдэ нилээд олон бии байна. Иимэ бэлиг шадабаритай залуушуул республикын аймагуудааршье олон олдохо.

Хүгжэмэй училищиин дэргэдэ теоретико-композиторска отделениие байгуулха асуудалай шиидхэгдэтэр бэлигтэй залуу хүгжэмшэдые бэлэдхэхын тула тусхай занятинуудые эмхидхэхэдэнь Культурын министерство республикын композиторнуу... Союз зохихо туһаламжа үзүүлхэ з... гэтэй.

Классическа болон советскэ хүг... мые дэлгэрүүлхэ, шэнэ кадрнуу... хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ композит... нууд зохихо анхарал хандуулна... гэжэ харалгын дүн тушаа боло... творческо зүблөөн дээрэ тэмдэгл... дээ һэн. Композиторнууд ажал... тай уулзанагүй шахуу. Творче... асуудалнууд олониитын дунда ... үсөөн зүбшэн хэлсэгдэнэ. Компо... торнууд болон уранзохёолшодой хо... рондо творческо барисаан һула... эмхидхэгдэнхэй. Эгээ имэһээ опе... болон баледүүдэй, мүн хүгжэмтэ д... мединүүдэй либреттэнүүдые байгу... ха талаар өөдтэй юумэ хэгдэнэг... Дуу зохёохо асуудалда үсөөн по... дүүд хабаадалсана. Поэдүү... зохёоһон дуунуудай текстнүү... олонхинь шанар муутай байна.

Эдэ бүхы асуудалнуудые амжа... татайгаар шиидхэхын тулада Бу... Монголой композиторнуудай Со... эмхидхэлэй ба творческо талаар е... ажал хэхэ зэргэтэй. Ажабайда... гүнзэгыгөөр шудалха, творческо ҺГ... ралсалаа үргэлжэлүүлхэ, професси... нальна мэргэжэлээ саг үргэлжэ д... шэлүүлхэ гээшэ бурят-монголой на... циональна хүгжэм зохёогшодой г... зорилгонь болоно. Композиторну... творческо ажалдань республ... бүхы олониитэ туһалха уялгатай б... на. Шэнэ творческо илалта туйла... тула республикын композитор... бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ ёһ...

С. КОНДРАТЬЕВ, Ю. КОР...

Редактор Д. Л. ЛОБСАНО...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00447. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. № 2733